

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

amely készült a Kulturális és Oktatási Bizottság 2023. március 22-én megtartott rendes, nyilvános üléséről

Helye: Új Városháza 103. tanácsterme (4026 Debrecen, Kálvin tér 11.)

Jelen lévő bizottsági tagok:

Komolay Szabolcs elnök
Türk László alelnök
Bordásné Gyuris Katalin
Hetei József
Majer Tamás
Piros Zoltán
Deményi György
Dr. Kovács Béla Lóránt
Pankotai László
Sárkányné Gazdag Ágota

Jelen lévő állandó meghívottak, egyéb meghívottak, résztvevők:

Dr. Marosi-Rácz Julianna főosztályvezető (Humán Főosztály),
Szentei Tamás osztályvezető (Kulturális Osztály),
Dr. Pancsira Emese osztályvezető-helyettes (Kulturális Osztály),
Mocsári Melinda referens (Kulturális Osztály),
Seres Ildikó referens (Szervezési Osztály),
Simonné Horváth Szilvia referens (Vagyonkezelési Osztály),
Lakner Lajos tudományos igazgatóhelyettes (Déri Múzeum),
Ferenczy Csaba produkciós vezető (Csokonai Színház),
Dr. Mátyássy Szabolcs pályázó,
Szabó K. István,
Turek Ferencné óvodai munkaközösség vezető, óvodavezető (Kemény Zsigmond utcai Óvoda),
Haba Lajosné óvodai munkaközösség vezető, óvodavezető (Ifjúság utcai Óvoda).

Jegyzőkönyvvezetés céljából: Kovács István diáksport referens, Kulturális Osztály.

Mellékletek: meghívó, jelenléti ív, előterjesztések, a 32/2023. (III. 22.) KOB határozat és a 34/2023. (III. 22.) KOB határozat mellékletei.

Komolay Szabolcs: köszönti a bizottság nyilvános ülésén megjelent tagokat, meghívottakat, egyéb résztvevőket. Megállapítja, hogy a 15 tagú bizottságból 10 fő jelen van, tehát a bizottság határozatképes. Az ülést 16:00 órakor megnyitja.

Szavazásra bocsátja a napirendet azzal, hogy a meghívóban szereplő 13. napirendi pontot az 1. napirendi pontként tárgyalná a bizottság azért, hogy az Egyebek napirendi ponthoz hívott vendégnek ne kelljen megvárnia, míg a bizottság megtárgyalja az előtte lévő 12 napirendi pontot.

A meghívó szerinti napirendet a javasolt módosítással a bizottság 10 igen szavazattal, egyhangúlag elfogadja.

Napirendi pontok:

- 1.) Egyebek
- 2.) „A Csokonai Színház vezetői (igazgatói) munkakörének ellátása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 3.) „Pályázat kiírása óvodák magasabb vezetői beosztásának ellátására” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Marosi-Rácz Julianna, a Humán Főosztály vezetője
- 4.) „A Faragó Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 5.) „A Liget Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 6.) „A Simonyi Úti Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 7.) „A Thaly Kálmán Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 8.) „A Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti épület két helyiségének ingyenes hasznosításba adása a Hajdúdorogi Főegyházmegye részére” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Szilágyi Ferenc, a Vagyongazdálkodási Osztály vezetője
- 9.) „Közterületek elnevezése” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester
- 10.) „A Déri Múzeum felülvizsgált szakmai dokumentumainak jóváhagyása” tárgyú bizottsági előterjesztés
Előterjesztő: Sentei Tamás, a Kulturális Osztály vezetője
- 11.) „Emlékpont kialakítása Borbély Szilárd emlékére” tárgyú bizottsági előterjesztés
Előterjesztő: Sentei Tamás, a Kulturális Osztály vezetője
- 12.) „A Zenei Támogatási Program pályázati felhívásának 2023. évi kiírása és 2023. évi értékelési szempontrendszerének meghatározása” tárgyú bizottsági előterjesztés
Előterjesztő: Sentei Tamás, a Kulturális Osztály vezetője
- 13.) „Debrecen Város Díszpolgára cím, Debrecen Város Pro Urbe díj, Debrecen Város Mecénása díj és Debrecen Város Déri Frigyes-díj adományozása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése
Előterjesztő: Dr. Papp László polgármester

(Zárt ülés a 2011. évi CLXXXIX. törvény 46. § (2) bekezdés a) pontja alapján)

1./ Egvebek

Komolay Szabolcs: Deményi György korábbi kérésének megfelelően Ferenczy Csaba, a Csokonai Színház produkciós vezetője tájékoztatja a bizottságot a ROHU pályázatról.

Ferenczy Csaba szóbeli tájékoztatást nyújt a ROHU pályázat jelenlegi állásáról.

Ferenczy Csaba: egy olyan programcsomagot állítottak össze, ami képzési, oktatási, értékmegőrző, tudományos funkciókkal is bír. A megvalósítás során több kihívással is meg kellett küzdeni, ilyen volt a világjárvány, a működési hely rekonstrukciója, valamint az, hogy az új épület megvalósítása is ebben az időszakban történt meg. Előbbi sok esetben megoldhatatlan feladat elé állította színházat, mivel a tervezett workshopok, rendezvények önkéntes részvételen alapultak. Az infrastruktúrával kapcsolatos nehézségeket azonban – megfelelő szervezéssel – sikerült kezelni. Minden igyekezet ellenére a pályázatot az eredeti megvalósítási határidőig nem sikerült befejezni, így a színház hosszabbítást kért és kapott.

A 15 alprojekt megvalósítása jól halad, határidőre be fogják tudni fejezni őket. Az egyik programelem – a teljesség igénye nélkül – az amatőr színjátszókra vonatkozik, a másik a már meglévő előadásцерének a kibővítést célozza meg. Létrehoztak egy színházi archívumot is kutatási célokra. Határokon átnyúló workshopsorozat keretében koreográfusok, szakemberek tartanak társulati tagoknak képzéseket. Interaktív kiállítást, táncművészeti továbbképzést, színházi konferenciákat is megvalósítottak. Lesz egy kulturális archívum is a színházi alkotókról, illetve a Debreceni Egyetemmel közösen szervezett nemzetközi táncantropológiai tudományos konferencia is. Augusztus végéig tervezik a befejezést, jelenleg körül-belül 70%-a valósult meg az elképzeléseknek.

Dr. Nagy Sándor bizottsági tag 16.08-kor megérkezik a bizottság ülésére. A bizottság létszáma így 11 fő, tehát továbbra is határozatképes.

Szabó Gyula bizottsági tag 16.15-kor megérkezik a bizottság ülésére. A bizottság létszáma így 12 fő, tehát továbbra is határozatképes.

Deményi György: köszöni a tájékoztatást. A teljes projekt 2023. augusztus 31-ig teljesíthető-e, illetve megvan-e a költségvetési fedezete a hátralévő programoknak?

Ferenczy Csaba: igen, teljesíthető és a fedezete is biztosított.

Komolay Szabolcs megköszöni a tájékoztatót.

2./ napirendi pont: „A Csokonai Színház vezetői (igazgatói) munkakörének ellátása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Komolay Szabolcs: ismert, hogy a jelenlegi igazgatónak júliusban lejár a mandátuma, ezért pályázat került kiírásra. Három érvényes pályázat érkezett. Tájékoztatja a bizottságot, hogy a jogszabályoknak megfelelően egy szakértői testület meghallgatta a pályázókat, illetve elkészítette a pályázatok szakmai értékelését, ami az előterjesztésben szerepel.

Köszönti Dr. Mátyássy Szabolcsot és Szabó K. Istvánt.

Felteszi a kérdést, hogy a jelenlévő pályázó szeretné-e röviden ismertetni pályázatát a bizottság előtt.

Dr. Mátyássy Szabolcs röviden összefoglalja a bizottságnak benyújtott pályázatát.

Deményi György: gratulál a pályázathoz. Kérdése, hogy életvitelszerűen tervez-e a pályázó Debrecenbe költözni?

Dr. Mátyássy Szabolcs: a hatékony és sikeres munkavégzéshez elengedhetetlen, hogy egy igazgató életvitelszerűen helyben lakjon.

Komolay Szabolcs: Szabó K. István nem ismeretlen a társulatnak, így Dr. Mátyássy Szabolccsal együtt megfelelő páros vezetheti majd a színházat. Kiváló lehetőséget biztosít majd a vidéken egyedülálló színházi infrastruktúra is az új vezetésnek. Jól kidolgozott pályázatot ismerhettünk meg, amely minden lényeges kérdést érint, valamint fontos célokat tűz ki.

Megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban további kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Csokonai Színház vezetői (igazgatói) munkakörének ellátása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

24/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 4. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Csokonai Színház vezetői (igazgatói) munkakörének ellátása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

3./ napirendi pont: „Pályázat kiírása óvodák magasabb vezetői beosztásának ellátására” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Szabó Gyula bizottsági tag 16.28 órakor elhagyja az ülés helyszínét, így a bizottság létszáma 11 főre csökken. A bizottság továbbra is határozatképes.

Komolay Szabolcs megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés,

hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja a „Pályázat kiírása óvodák magasabb vezetői beosztásának ellátására” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 11 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

25/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a Humán Főosztály vezetőjének előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 1. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „Pályázat kiírása óvodák magasabb vezetői beosztásának ellátására” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

4./ napirendi pont: „A Faragó Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményvezése

Komolay Szabolcs megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Faragó Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 11 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

26/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 4. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Faragó Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

5./ napirendi pont: „A Liget Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Komolay Szabolcs megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Liget Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 11 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

27/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 4. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Liget Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

6./ napirendi pont: „A Simonyi Úti Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Komolay Szabolcs megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Simonyi Úti Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 11 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

28/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 4. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Simonyi Úti Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

7./ napirendi pont: „A Thaly Kálmán Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Komolay Szabolcs: megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Thaly Kálmán Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 11 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztéshen és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

29/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 4. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Thaly Kálmán Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

8./ napirendi pont: „A Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti épület két helviségének ingyenes hasznosításba adása a Hajdúdorogi Főegyházmegye részére” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Szabó Gyula bizottsági tag 16.33 órakor visszatér az ülés helyszínére, így a bizottság

létszáma 12 fő. A bizottság továbbra is határozatképes.

Komolay Szaboles megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti épület két helyiségének ingyenes hasznosításba adása a Hajdúdorogi Főegyházmegye részére” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

30/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a Vagyongkezelési Osztály vezetőjének előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 9. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek „A Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti épület két helyiségének ingyenes hasznosításba adása a Hajdúdorogi Főegyházmegye részére” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

9./ napirendi pont: „Közterületek elnevezése” tárgyú közgyűlési előterjesztés véleményezése

Komolay Szaboles: szeretné felhívni a figyelmet a Tojama liget létrehozására. Tojama prefektúrának és a városnak, illetve most már Hajdú-Bihar vármegyének négy évtizedes, szoros kulturális kapcsolata van, ami elsősorban Pinczés István és Hiroshi Koizumi barátságán, együttműködésén alapszik. Ezt erősíti a már említett közterület elnevezése is.

Deményi György: kiegészítésképpen elmondja, hogy Debrecen és Tojama testvérvárosi kapcsolatban vannak.

Megállapítja, hogy a közgyűlési előterjesztéssel kapcsolatban további kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja a „Közterületek elnevezése” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

31/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a polgármester előterjesztésére az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 7. pontja alapján

1./ megtárgyalta és elfogadásra javasolja a Közgyűlésnek a „Közterületek elnevezése” tárgyú közgyűlési előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

2./ Felkéri a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökét, hogy a bizottság határozatáról a Közgyűlést tájékoztassa.

Határidő: 2023. március 23.

Felelős: a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

10./ napirendi pont: „A Déri Múzeum felülvizsgált szakmai dokumentumainak jóváhagyása” tárgyú bizottsági előterjesztés

Lakner Lajos: olyan stratégiai dokumentumokról van szó, amelyek az intézmények működését határozzák meg. Elengedhetetlenek a hosszú távú tervezéshez, viszont a jogszabályi változásokból adódóan bizonyos időközönként szükséges a módosításuk.

Komolay Szabolcs: megállapítja, hogy a bizottsági előterjesztéssel kapcsolatban további kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Déri Múzeum felülvizsgált szakmai dokumentumainak jóváhagyása” tárgyú bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

32/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a Kulturális Osztály vezetőjének előterjesztésére az 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) bekezdése b) pontja és a 240/2019. (XII. 12.) határozat 3./ pont bd./-bf./ alpontjai alapján, figyelemmel az 1997. évi CXL. törvény 1. mellékletének gy), p) és zs) pontjaira

1./ jóváhagyja a Déri Múzeum állományvédelmi tervét az 1. melléklet szerint, gyűjtemény gyarapítási és revíziós tervét a 2. melléklet szerint és múzeumi digitalizálási stratégiáját a 3. melléklet szerint.

2./ Felkéri a Kulturális Osztály vezetőjét, hogy a Bizottság döntéséről a Déri Múzeum igazgatóját tájékoztassa.

Határidő: azonnal

Felelős: Kulturális Osztály vezetője

11./ napirendi pont: „Emlékpont kialakítása Borbély Szilárd emlékére” tárgyú bizottsági előterjesztés

Szentei Tamás: az özvegygel az egyeztetés megtörtént, egyetért az előterjesztéssel, és várhatóan személyesen is itt lesz az átadáson.

Komolay Szabolcs: megállapítja, hogy a bizottsági előterjesztéssel kapcsolatban további kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja az „Emlékpont kialakítása Borbély Szilárd emlékére” tárgyú bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

33/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a Kulturális Osztály vezetőjének előterjesztésére, az 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelet 60. § (3) bekezdés 3. pontja alapján

1./ támogatja Borbély Szilárd költő tiszteletére emlékpont kialakítását az önkormányzati tulajdonú 22324 helyrajzi számú turisztikai park, közpark megnevezésű ingatlanon lévő Békás-tó dél-nyugati partján úgy, hogy

a) a Békás-tavat szegélyező betonmellvédre vracza mészkőbe vésve a „Ha menni kell oly jó volna még maradni / elüldögelni még egy kicsikét / beszélgetni hallgatni erről arról / a döntő pillanatot halogatni / mely eldöntetett volt már hamarabb / de most mégis oly jó volna még maradni / hogy együtt legyen még a volt a van / hogy múljon is maradjon is ami / lesz minden legyen minden múlhatatlan / és tartson tovább még a lehetetlen / az üldögelés és ami lehetne.”

b) egy 50 cm x 50 cm x 100 cm-es vracza mészkőhasábra az „ET IN ARCADIA EGO / In memoriam Borbély Szilárd” felirat kerüljön.

2./ Felkéri a Kulturális Osztály vezetőjét, hogy a Bizottság határozatáról tájékoztassa a Polgármestert.

Határidő: azonnal

Felelős: Kulturális Osztály vezetője

12./ napirendi pont: „A Zenei Támogatási Program pályázati felhívásának 2023. évi kiírása és 2023. évi értékelési szempontrendszerének meghatározása” tárgyú bizottsági előterjesztés

Komolay Szabolcs: a korábbi 5 kategória kettőre változott, mivel a pályázók zöme szinte csak erre a kettőre adta be kérelmét.

Megállapítja, hogy a bizottsági előterjesztéssel kapcsolatban további kérdés, hozzászólás nincs. Felteszi a kérdést, ki támogatja „A Zenei Támogatási Program pályázati felhívásának 2023. évi kiírása és 2023. évi értékelési szempontrendszerének meghatározása” tárgyú bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat.

Szavazás: a bizottság 12 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a bizottsági előterjesztésben és annak határozati javaslatában foglaltakat és az alábbi határozatot hozza:

34/2023. (III. 22.) KOB határozat

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Kulturális és Oktatási Bizottsága

a Kulturális Osztály vezetőjének előterjesztésére a 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 7. és 15. pontja, valamint a 236/2019. (XI. 28.) határozat 2./ pontja alapján

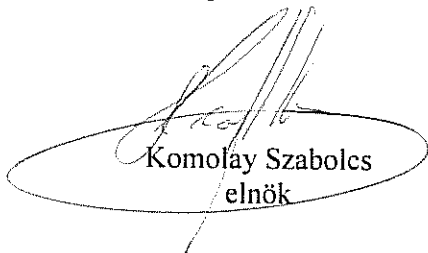
- 1./ pályázatot ír ki a Zenei Támogatási Program keretében az 1. melléklet szerint.
- 2./ Meghatározza az 1./ pontban foglalt pályázatra beérkezett pályamunkák értékelésének szempontrendszerét 2023. évre a 2. melléklet szerint.
- 3./ Felkéri a Kulturális Osztály vezetőjét a pályázati felhívás közzétételére és a pályázati eljárás lebonyolításával kapcsolatos feladatok elvégzésére.

Határidő: azonnal

Felelős: a Kulturális Osztály vezetője

Komolay Szabolcs: a bizottság nyilvános ülését 16.34 órakor bezárja. Tájékoztatja a jelenlévőket, hogy a bizottság munkáját zárt ülésen folytatja tovább, így kerül megtárgyalásra a 13./ napirendi pont. A nyilvános és zárt ülésen elhangzottakat külön jegyzőkönyv rögzíti.

A bizottság ülésén „A Csokonai Színház vezetői (igazgatói) munkakörének ellátása”, a „Pályázat kiírása óvodák magasabb vezetői beosztásának ellátására”, „A Faragó Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása”, „A Liget Óvoda magasabb vezetőjének megbízása”, „A Simonyi Úti Óvoda magasabb vezetőjének megbízása”, „A Thaly Kálmán Utcai Óvoda magasabb vezetőjének megbízása”, „A Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti épület két helyiségének ingyenes hasznosításba adása a Hajdúdorogi Főegyházmegye részére”, valamint a „Közterületek elnevezése” napirendi pontként tárgyalt előterjesztések a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 2023. március 23. napján tartandó ülésére szóló közgyűlési meghívóval kerültek megküldésre, továbbá az előterjesztések elektronikusan elérhetőek és letölthetőek a <http://tmt.debrecen.hu/bizottsagiulesek> internetes elérhetőségen keresztül.

Komolay Szabolcs
elnök

K.m.f.

Türk László
alelnök

ÁLLOMÁNYVÉDELMI STRATÉGIAI TERV

2023.

Tartalomjegyzék

1. Állományvédelmi alapprogram és jövőkép	3
1.1 Átfogó célok megfogalmazása	3
1.2 Műtárgykárosító környezeti hatásokkal kapcsolatos alapvető tudnivalók	3
2. Az intézmény kiállításainak és raktárainak állományvédelmi helyzete	5
2.1 A Déri Múzeum kiállítóhelyeivel és raktárhelyiségeivel kapcsolatos tervek.....	5
3. Állományvédelmi stratégia rövid- és középtávú tervezete, intézkedések (célok, feladatok)	6
3.1 Általános intézkedések	6
3.2 Raktárhelyiségek és a kiállítóhelyekkel kapcsolatos intézkedések	7
3.3 Szűkebben vett műtárgykörnyezettel, csomagolással kapcsolatos intézkedések	7
3.4 Szakmai személyzettel kapcsolatos intézkedések	8
3.5 Állományvédelmi stratégia hosszú távú terve, feladatai	8

A múzeum közép és hosszú távú állomány védelmi terve egy átfogó stratégia a múzeumi gyűjtemények, archívumok és egyéb értékes vagyontárgyak megőrzésére és azok biztosítására. A terv jellemzően olyan fizikai védelemre vonatkozó intézkedéseket tartalmaz, mint a megfelelő tárolás, a hőmérséklet és páratartalom és levegőminőség szabályozása, valamint a szükséges tűzbiztonsági rendszerek. Ezenkívül a terv tartalmazhat hozzáférési és felhasználási szabályzatokat. Ezenkívül iránymutató a környezeti és természeti katasztrófák, a lopás és a vandalizmus kezelésére. A védelmi terv célja a múzeumi állomány hosszú távú megőrzésének és hozzáférhetőségének biztosítása, a múzeumban őrzött kulturális javak jó állapotának fenntartása a megfelelő műtárgykörnyezet biztosításával, továbbá a természetes állapotromlás megelőzésére és csökkentésére irányuló feladatok és célok meghatározása.

1. Állományvédelmi alapprogram és jövőkép

A múzeum műtárgyállománya, tárgyi anyaga folyamatosan gyarapszik. A gyűjtésekből, hagyatékokból, vásárlásból, ajándékozásból és a régészeti feltárásokból származó műtárgyak növekvő mennyisége megköveteli, hogy az állományvédelem prioritása az aktív és megelőző műtárgyvédelem terén hangsúlyos szerepet kapjon. **Az állományvédelmi terv elsődleges célja, hogy a raktározási és kiállítási körülményeket javítsa, a műtárgykárosító tényezőkre felhívja a figyelmet, és ezen tényezők összesítésével lehetőséget biztosítson az általános műtárgykezelés javítására a tárgyi emlékeink hosszútávon történő megőrzéséhez.** A múzeumi munka egyik fontos szegmense a műtárgyvédelem, amelynek feladata a gyűjteményi anyagok kiállítási és tárolási körülményeinek lehetőség szerinti optimalizálása. Ennek érdekében a feladatok rövid és hosszú távú megtervezése, ütemezése, és az ehhez szükséges anyagi források biztosítása.

1.1 Átfogó célok megfogalmazása

Az állományvédelmi stratégia célja, hogy átfogó képet adjon a gyűjtemények, műtárgyak elhelyezésének fizikai körülményeiről, felmérje a kiállítóhelyek, raktárak állapotát. A későbbiek során láthatóvá válnak azok a paraméterek, amelyek nagyban befolyásolják a műtárgyak állapotát, öregedési folyamatok okait, így ezen információk birtokában lehetőség nyílik arra, hogy a kedvezőtlen kondíciók megváltoztatásával, korrigálásával (°C, RH%, Lux, UV) a károsító tényezők mértékét jelentősen csökkentsük. Az állományvédelmi célkitűzés egyik fontos eleme, hogy olyan kiállítóterek és műtárgyraktárak létesüljenek, amelyek lehetővé teszik az optimális műtárgykörnyezet kialakítását, a műtárgykörnyezetre káros tényezők elhárítását, és hozzájárulnak — a műtárgyállományon keresztül — a kulturális javak mind szélesebb körű megismertetéséhez.

1.2 Műtárgykárosító környezeti hatásokkal kapcsolatos alapvető tudnivalók

1. Hőmérséklet és relatív páratartalom

Az alacsony vagy magas relatív légnedvesség (RH%) egyaránt károsíthatja a műtárgyakat. A túl magas RH% érték felett a fémtárgyak felületén megindulnak a korróziós folyamatok, a szerves anyagú műtárgyak esetében megjelennek a mikroorganizmusok, amelyek megtámadják a műtárgyak anyagát alkotó fehérje- és cellulóz láncokat. A levegőben lévő károsító gázok aktivizálódnak, a nedvesség hatására savakká alakulnak, amelyek következtében a műtárgyak savas hidrolízist szenvedhetnek. Ez a folyamat nagyban hozzájárulhat a szerves és szervetlen műtárgyak öregedéséhez és időelőtti pusztulásához.

A túl magas hőmérséklet — 25 °C felett — felgyorsítja a műtárgykárosító kémiai reakciók sebességét, katalizálja a károsító bomlási folyamatokat, amelynek következtében a tárgyak élettartama jelentősen csökkenhet. A hirtelen hőingadozások következtében a szerves és

szervetlen tárgyak anyagában keletkező feszültség hatására fizikai elváltozások alakulhatnak ki, amelyek felgyorsíthatják a tárgyak pusztulási folyamatát. Az ingadozó (túlzottan magas/alacsony) hőmérséklet hatására a fa, papír, bőr alapú műtárgyak anyaga telítődhet illetve kiszáradhat, amelynek következtében a műtárgy anyaga reped, töredezik vagy elvetemedik. A festmények, festett tárgyak (fém, fa, bőr, textil stb.) festett, lakkozott rétegei öregednek, felválnak a felületről, a festékrétegek kifakulnak, színüket veszítik. A fémtárgyak anyagában végbemenő kémiai folyamatok hatására visszafordíthatatlan roncsolódások indulhatnak el.

2. A fény, az ultraibolya és infravörös sugarak hatásai

A fény az emberi szem által érzékelhető elektromágneses sugarakból áll. A látható fény tartománya 400-750 nanométer közé esik, hullámhosszúságtól függően érzékeljük a kék, zöld, sárga, narancs, vörös színeket. Az emberi szem számára nem érzékelhető ultraibolya sugarak (UV) 10 és 400 nanométer közötti hullámhosszúságú sugarakat bocsájt ki. Az UV sugárzás energiája nagyobb a fénysugarakénál, a fényérzékeny műtárgyak elsősorban ezen sugárzások hatására károsodnak. A fotóoxidációs folyamatok következtében a festett műtárgyak színüket veszítik, fakulnak, anyaguk öregedik. A folyamat nem visszafordítható. A károsító UV-sugárzás (fényforrásokból keletkező) a fényforrástól távolodva sem veszít intenzitásából.

Az infravörös sugarak — a fényforrások által termelt láthatatlan sugarak — hő formájában érzékelhetőek (750-100000 nanométer közé esik). A sugarak hullámhossza nagyobb, mint a látható sugaraké, ezért energiájuk kisebb, így elsősorban a hőre érzékeny műtárgyak anyagában végbemenő károsító folyamatokért felelős. Hatására a műtárgyak öregedése felgyorsulhat.

3. Por és légszennyezők

Belvárosi környezet káros kültéri légszennyezettsége nem megfelelő szigetelés esetén bejuthat a kiállító- és raktárhelyiségek légterébe, ez ellenőrizetlen légcserével járhat, így előidézve a műtárgyakra káros anyagok bejutását, s megnövekedhet az épület energiafelhasználása is. A finom szemcseméretű por a műtárgyakra nézve nem csak esztétikai, hanem fizikai és kémiai szempontból is veszélyes - nagy fajlagos kiterjedése miatt megköti a zsírokat, gázokat és a nedvességet. Az apró szemcsék — szervetlen ásványi anyagok, építőanyagok finom pora, apró növényi részek, rostok, virágpor, közlekedésből származó kátrány, koromszemcsék — és mindazon gázok, amelyek nem tartoznak a levegő alkotóelemei közé (kén-dioxid SO_2 , nitrogénoxidok NO_x , és ózon O_3 amelyet a különböző fénymásolók, halogén izzók termelnek) a műtárgyak anyagait károsítják. A savas légszennyező gázok hatására a szerves anyagú műtárgyak alkotói öregednek, elszíneződnek, törékennyé válnak, a szervetlen alapú tárgyak felületén megindulnak a korróziós folyamatok. A nem megfelelően tömör padlóburkolatok használata szintén káros finom-porképződéssel jár (PM 2,5 mikrométer alatti). A klórt (Cl), ammóniát (NH_3) vagy formaldehidet tartalmazó tisztítószer, bútorok, installációs anyagok szintén szerkezetükben károsítják a műtárgyakat.

4. Mikroorganizmusok

A mikroorganizmusok folyamatosan jelen vannak a környezetünkben. A baktériumok és a penészgombák spórái mindenhol, minden körülmények között megtalálhatóak, csak a megfelelő körülmények ($^{\circ}\text{C}$, RH%) kialakulására várnak, hogy aktivizálódjanak és kifejthessék műtárgykárosító hatásukat. Nem megfelelő szigetelés mellett feldúsulhat a páraszint, s a hőhidak mentén megnő a kondenzáció, ami penészképződéssel járhat. A magas hőmérséklet, a relatív páratartalom értékek kedveznek a mikroorganizmusok megjelenéséhez. A szervesalapú (cellulóz, fehérje) műtárgyak anyagai jó táptalaj számukra, de szervetlen eredetű tárgyak felületén is szintúgy kialakul. Savas közeget teremtve elősegíthetik a fémtárgyak korrózióját és

a szerves eredetű anyagok lebomlását.

5. Állati kártevők

A rágcsálók (egér, patkány) megtelepedéséhez nagyban hozzájárul a környezet elhanyagolása, a takarítás hiánya (nyugodt környezet). Jelenlétükre utal a műtárgyak felületén látható jellegzetes, csipkézett rágásnyomok, valamint a maguk után hagyott ürüléknyomok. A rágcsálók fizikai kártételeket okoznak a műtárgyalkotókon.

A rovarok szerves anyagokkal táplálkoznak (papír, bőr, textil, fa). Megtelepedésüket elősegíti a magasabb hőmérséklet és a túlzott légnedvesség kialakulása. A rovarfertőzés lehetősége örökös veszélyforrást jelent, a tágabb környezetből a műtárgykörnyezetbe bekerülő károkozók megjelenésével mindig számolni kell. Fontos a prevenció, a gyűjteményi anyagok rendszeres ellenőrzése, csapdázással való monitorozása és fertőzés esetén az azonnali intézkedések megtétele (irtás, gázosítás, fagyasztás, egyéb kezelések).

6. Egyéb veszélyforrások

A műtárgyállomány épségét veszélyeztetheti a kisebb-nagyobb katasztrófa helyzetek — csőtörés, beázás, árvíz, földrengés, tüzeset, háború stb. — bekövetkezése, valamint a betörés, lopás, szándékos károkozás.

A műtárgyak károsodását idézheti elő a szakszerűtlen használat, kezelés, illetve tárolás, valamint a gondatlan szállítás.

2. Az intézmény kiállításainak és raktárainak állományvédelmi helyzete

2.1 A Déri Múzeum kiállítóhelyeivel és raktárhelyiségeivel kapcsolatos tervek

A Déri Múzeum rendelkezik néprajzi, képzőművészeti, régészeti, történeti és természettudományi és irodalmi gyűjteménnyel. A hatalmas tárgyállomány kis része tekinthető csak meg a 2015. november végén nyílt, megújult állandó kiállításban és az éppen aktuális időszak kiállításokban. A többi nagyközönség számára úgymond láthatatlan műtárgy, több különböző ingatlanokban működő raktárhelyiségekben van elhelyezve.

Az intézmény pályázatok útján (NKA, Járasszékhely, Kubinyi Ágoston Program, Magyar Génius, HuRo.) és saját erőből folyamatosan fejleszti kiállító- és raktárhelyiségeit, valamint a kiszolgáló restaurátor műhelyeket is.

A Déri Múzeum főépületének felújítása részben tudott csak megvalósulni az új állandó kiállítás megnyitása előtt. Azóta több ütemben sorkerült a tetőszerkezet átfogó felújítására. Ez igen nagy lélegzetvételű beruházás megvalósítását az intézmény a fenntartó önkormányzat hathatós segítségével tudta ütemezetten végrehajtani. A projekt ütemezése 2017-ben megtörtént: elsőként a Munkácsy terem feletti tetőszerkezet kerül javításra, majd a Kupola feletti rész, később pedig az épület keleti-, és a nyugati épületszárnyát fedő szakasz. A tervek szerint 2023-ban az utolsó ütem, az állandó kiállítás megújításával (NKA — Magyar Génius Program pályázat) egyidőben valósulhat meg.

Folyamatosan gondoskodni kell (és ezzel kapcsolatban előre gondolkodni) a leggyorsabban gyarapodó régészeti gyűjtemény tárgyainak elhelyezéséről. A gyarapodás ütemét még fokozzák a M35-ös autópálya, a kínai oltóanyaggyár és a BMW megkezdett beruházási munkálatai.

Korábban két régészeti bázis fogadta be az ásatásból érkező leleteket: a polgári bázis (az M3-as autópálya nyomvonalán végzett ásatások idején lett kialakítva) illetve a debreceni Régészeti Bázis (Biczó kert). A polgári bázissal kapcsolatban felmerült a költöztetés ötlete, mivel a környéken feltárások

már nem folynak, és ilyen módon a múzeumtól elég messze van. Időközben a debreceni bázis is megtelt, s újra helyhiánnyal kellett szembesülni. Ennek a problémának az időleges megoldását jelentette egy másik fontos beruházás megvalósulása: egy új régészeti bázis (III.) kialakítása Kismacson, egy régi iskolaépületben. A tervek szerint további korszerű könnyűszerkezetes raktárhelyiségekkel lesz tovább bővítve.

Raktározásra alkalmas helyiség a többi gyűjtemény számára több ingatlanban van: a legnagyobb raktár a Múzeum utca 4. szám alatti. Kisebbek találhatók a „Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum és Debreceni Irodalom Háza” épületében (Péterfia utca 28.), az Eötvös utcán, és néhány kisebb helyiség a főépületben. A legnagyobb probléma ezekkel a helyiségekkel, hogy egyik sem múzeumi raktárnak épült, és még csak nem is lettek átalakítva a mai, modern szempontok szerint. Másrészt ezek a helyiségek csak bérlemények, vagy használatra kapta meg a múzeum. Így azokban nagyobb beruházást, átalakítást tervezni vagy kivitelezni nem lehet. Ezért ezekben a helyiségekben csak mobilizálható megoldásokkal, és megfelelő csomagolással lehet a műtárgykörnyezeten javítani.

A raktárak költöztetésére, összevonására több elképzelés is született az évek folyamán, de egyik sem jutott el a megvalósításig.

Igen nagy szükség lenne egy modern átmenő raktár (fontos lenne a fertőzés elkerülése miatt) kialakítására is, de a jelenlegi raktárhelyiségek zsúfoltsága miatt sehol nem sikerült tartósan kijelölni egyetlen helyiséget sem erre a célra. Az aktuális, helyigényes állományvédelmi munkákra ideiglenes helyszínen kerül sor.

Jelentős fejlesztés történt a restaurátor műhelyben: gyarapodott a textilrestaurátor részleg egy nagy méretű káddal, illetve nagy értékű eszközök kerültek beszerzésre az újonnan kialakított papírrestaurátor műhely számára. Mindez a nagyváradi Körösvidéki Múzeummal közösen benyújtott és elnyert HURO pályázat támogatásával valósulhatott meg. A régészeti anyagok helybeni restaurálására Kismacson felszerelt fém- és kerámia műhely lett kialakítva.

3. Állományvédelmi stratégia rövid- és középtávú tervezete, intézkedések (célok, feladatok)

3.1 Általános intézkedések

Az állományvédelmi feladatok átgondolása, a gyűjteményi és kiállítási anyagok védelmét javító célok megfogalmazása és kitűzése, amelyre az intézmény hosszú távú állományvédelmi terve épülhet.

A bevált gyakorlatok alkalmazása a gyűjtemény- és kiállításkezelésben az anyagok védelmének biztosítása érdekében. Ez magában foglalhatja a megfelelő tárolási és kezelési technikákat, a digitalizálást és a biztosítási fedezetet.

Gyűjteményi rend megtartása, műtárgymozgatások, műtárgykölcsönzések dokumentálása, kulcsfelvételi szabályzat betartása (muzeológus, gyűjteménykezelő, a feladatra kinevezett személyek).

A műtárgyállomány számára (kiállítás, raktár) megfelelő és biztonságos körülmények kialakítása, melynek fontos része a tárgyak szakszerű kezelése képzett szakemberek közreműködésével (muzeológus, restaurátor, gyűjteménykezelő, kiállítás-rendező).

Beérkező leletanyagok, gyűjtésekből, vásárlásból stb. származó műtárgyak szakszerű, magas színvonalon történő fertőtlenítése és tisztítása, konzerválása, restaurálása a műtárgyromlást kiváltó

folyamatok megszüntetésével és lassításával.

Az állományvédelmi munka során használt munkavédelmi előírásoknak megfelelő eszközök bővítése, a meglévő eszközök karbantartása, pótlása és szervizeltetése.

3.2 Raktárhelyiségek és a kiállítóhelyekkel kapcsolatos intézkedések

A múzeumi kiállítóterek, látványtárak, gyűjteményi raktárak klimatikus paramétereinek rendszeres figyelemmel kísérése, detektálása (a helyiségekbe elhelyezett termo-higrométerek, mérőműszerek adatainak leolvasása) és a mért adatok rendszeres időközönkénti naplózása (gyűjteménykezelők, állományvédelmi felelősök).

Állományvédelmi eszközök (párásítók, légszárítók, klímagépek, szellőzőrendszerek stb.) folyamatos karbantartása.

Régészeti feltárásokból, gyűjtésből, vásárlásból stb. származó műtárgyak elhelyezése átmeneti/előkészítő raktárakba a tisztítás, konzerválás, restaurálás megkezdéséig.

Magas légszennyezettség értékek vagy szmog esetén a kiállítások, raktárak természetes, közvetlen szellőztetését a minimálisan szükséges időre kell csökkenteni. Amennyiben a helyiség nem rendelkezik légcserélőberendezéssel, a szellőztetést a reggeli órákban kell végezni, amikor a szálló porkoncentrációja a legalacsonyabb.

Fontos a raktárhelyiségek rovarhálóval történő védelme, amellyel a biológiai kártevők épületbejutásának mértéke jelentősen csökkenthető, ezáltal a biológiai kártételek egy része megakadályozható. A Eötvös utcai raktárépület ablakainak egy része védelemmel ellátott, a későbbiek folyamán a teljes védelmet ki kell alakítani. A szellőztetést a rovarhálóval ellátott nyílászárók nyitásával lehet csak végezni.

Néprajzi textil gyűjtemény elhelyezésére irányuló fejlesztések: a tárgyak zsúfolt elhelyezésének megszüntetése érdekében és a jobb műtárgykörnyezet kialakításához, újabb műtárgybarát fiókos fém szekrények beszerzés pályázati forrásból.

Múzeumi gyakorlatban bevált rovarkártevők elleni szer kihelyezése a történeti-, néprajzi textilgyűjtemények, valamint a látványtári és a Eötvös utcai raktári tárgyak védelmére. A Múzeum utcai textilek gyűjteménye (történeti és néprajzi) közel 330.000 darabot tesz ki, így a biológiai rovarkártevők elleni védekezés eszközeként a molyirtó kazetták és csapdák beszerzése folyamatosan történik (önerő és pályázatok — NKA — útján).

3.3 Szűkebben vett műtárgykörnyezettel, csomagolással kapcsolatos intézkedések

A műtárgyak sérült csomagolóanyagainak cseréjével a műtárgykárosodások megelőzhetők, amellyel a későbbi helyreállítások költsége csökkenthető (gyűjteménykezelő, restaurátor).

Műtárgybarát csomagolóanyagok beszerzése a régészeti fémek és a textilgyűjtemény szakszerű raktározásához — savmentes selyempapír, polietilén patentzáras tasakok stb. — pályázatok útján és saját forrás terhére.

3.4 Szakmai személyzettel kapcsolatos intézkedések

Múzeumi szakemberek szakmai továbbképzésének biztosítása (muzeológus, restaurátor, gyűjteménykezelő, kiállítás-rendező), az új ismeretek birtokában az állományvédelmi feladatok hatékonyabb és magas színvonalon történő megoldásával a műtárgyállomány megőrzése hosszútávra tervezhető.

A kiállítóterek, látványtárak, műtárgyraktárak rendszeres takarítása a műtárgyakanyagra közömbös tisztítószer alkalmazásával (por, piszok, penész spórák megkötésére is alkalmas HEPA vagy P3 szűrővel ellátott berendezésekkel) amelyek illatszer és illóolaj mentesek. A felmosás erősen kicsavart eszközzel történjen, így csökkenthető a relatív páratartalom hirtelen megemelkedése. A terek takarításakor az állományvédelmi szempontokat figyelembe kell venni, erről a munkatársakat tájékoztatni kell (gondnok, takarító).

A múzeum kiállító tereinek, látványtárainak, raktárainak ellenőrzése(esetleges műtárgy-károsodások, biológiai fertőzése felismerése) negyedévente egy alkalommal, szűrőpróbaszerűen (gyűjteménykezelő, restaurátor, állományvédelmi felelős).

Penész, rovarfertőzés esetén a fertőzött tárgyakat el kell különíteni, karanténba kell helyezni, hogy a gyűjteményi anyagok „átfertőzését” megakadályozzuk. A fertőzött tárgyak kezelését azonnal meg kell kezdeni (gyűjteménykezelő, restaurátor). A dolgozóknak a munkavédelmi előírásokat be kell tartani, az egyéni védőeszközöket az intézménynek biztosítani kell (védőruházat, pormasz, kesztyű, szemüveg, munkacipő stb.).

A gyűjtemények nagyobb mértékű rovarfertőzése esetén, a gázosítással történő fertőtlenítést csak engedéllyel és referenciákkal rendelkező gázmester végezheti. Az egészségügyi előírásokat szigorúan be kell tartani!

A kiállítási, raktári, látványtári terekbe élelmiszert bevinni nem szabad, mert ezzel a biológiai károsítók megjelenésének kockázata növekszik.

3.5 Állományvédelmi stratégia hosszú távú terve, feladatai

A múzeum kiállító tereinek (Déri főépület, Zoltai terem, Modem), raktárainak (Eötvös utcai raktárbázis) már meglévő gépészeti rendszereinek fejlesztése a minél optimálisabb műtárgykörnyezet kialakítása érdekében, folyamatos.

Állományvédelmi eszközpark fejlesztése (párásítók, légszárítók, klímagepek), régi gépek cseréjének megvalósítása, új rendszerek kiépítése a kiállítási terekben pályázati források segítségével.

Kiállítóterek fényvédelme, a károsító UV és IR sugárzások kiszűrése korszerű fényvédő fólia alkalmazásával, illetve nyílászárók (ablakok) takarásával.

Az állandó kiállítás kiállító tereinek fejlesztése, klimatikus viszonyainak megteremtése folyamatosan történik. Kiállítások világítástechnikájának folyamatos korszerűsítése, műtárgybarát rendszerek és fényforrások felkutatása és kiépítése pályázati források segítségével. (Zoltai terem) Kubinyi pályázattal megvalósult.

Raktárak és kiállító terek műtárgykörnyezetének detektálására alkalmas fix mérőrendszerek kiépítése, kontrolálható műtárgykörnyezet kialakítása céljából pályázati források segítségével. Az intelligens ellenőrző rendszerek segítségével a környezeti változások folyamatosan detektálhatók, az optimális értékektől való eltérés esetén a kiváltó okok megszüntethetők, ezzel megakadályozva a lehetséges műtárgykárosodásokat (intelligens digitális rendszerek stb.) Járasszékhely 2020 pályázati forrásból Testo 160 datalogger típusú mérőműszer (28 db) környezetiérték mérőpontos kialakítása.

A Múzeum utca 4. alatti néprajzi raktár a meglévő parkettás pinceraktár Dexion-Salgó rendszerének bővítésével a hasznos négyzetméterek növekedésével a műtárgyak ellenőrizhetőbb körülmények közé kerültek. A képzőművészeti gyűjtemény meglévő tároló rendszerének korszerűsítése, a magasföldszinti raktárbázison zárható fiókos fémszekrények (3 db) bővítésére került sor.

Hiányzó, korszerű — porszórt, károsító anyagokat magukból nem kipárologtató rendszerek stb. — műtárgybarát raktári tároló rendszerek beszerzése, a meglévő rendszerek korszerűsítése. A műtárgyvédelmi követelményeknek nem megfelelő bútorok, tárolók, tárlók cseréje folyamatos MÁB pályázati források segítségével (Képzőművészeti tár — Fotótár).

Az Eötvös utcai raktárbázis műtárgyraktározásra alkalmas hasznos négyzetmétereinek átalakítása megtörtént, mely elsősorban a néprajzi, történeti és természettudományi gyűjteményeket érintette. UPG Dexion Salgó – Pódium galéria nyitott polcos rendszerének kialakításával (Járasszékhely múzeumok támogatása 2019-2020) pályázati forrás felhasználásával, a 17-es néprajzi terem tárolókapacitását 81,5 m²-re növeltük. A galériarendszer megépülésével a raktári rész rendszeres bejárása során az esetleges károsodások időben történő észlelésével lehetőség nyílik a műtárgykárosító folyamatok megakadályozására. Egyúttal lehetőség nyílik a Múzeum utcai raktáraink ésszerű átrendezésével további tárolókapacitás kialakítására is.

A krónikus raktárhiány mérséklése szempontjából megfontolandó a helyszínen kívüli tárolás, további tárolóhelyek bérlése egy biztonságos, klímazabályozásra alkalmas létesítményben. Ez helyet szabadítana fel a meglévő raktárakban, és biztonságos helyet biztosíthatna az értékesebb műtárgyak számára. Sajnos ennek megoldására sem rendelkezik az intézményünk megfelelő önerővel, s hosszabb távú ilyen irányú pályázati lehetőségek kiírásáról sem született még végleges döntés a Kulturális és Innovációs Minisztérium részéről.

Debrecen, 2023. február 24.

A tervet készítette:

Benke Zsolt

megyei állományvédelmi felelős

Dr. Angi János
igazgató

GYŰJTEMÉNY GYARAPÍTÁSI ÉS REVÍZIÓS TERV

2023.

Tartalomjegyzék

I. A gyűjteménygyarapítási, revíziós, nyilvántartási terv célja:	3
II. Déri Múzeum gyűjteményei:	3
1. Iparművészeti- és Déri Frigyes-gyűjtemény	3
2. Irodalmi Tár	7
3. Képzőművészeti gyűjtemény	15
4. Néprajzi gyűjtemény	18
5. Fotótár	24
6. Történeti Gyűjtemény	28
III. A gyűjteménygyarapítás jogi és etikai elvárásai	30
IV. Revízió	31
V. A gyűjtemények hosszú távú tárolásának feltételei	32

I. A gyűjteménygyarapítási, revíziós, nyilvántartási terv célja:

1. A Déri Múzeum gyűjteményeiben őrzött kulturális javak jellegének bemutatása, meghatározása; pozicionálása, a kulturális javak nyilvántartási és hasznosítási alapelveinek dokumentálása. 2. A Déri Múzeum gyűjteményeibe kerülő kulturális javak tervezett gyarapításának prioritásai és céljai. 3. Rögzíti a kulturális javak hosszú távú tárolásának feltételeit, a selejtezéssel és revízióval kapcsolatos feladatokat, továbbá a gyűjteménygyarapításra vonatkozó jogi és etikai elvárásokat

II. Déri Múzeum gyűjteményei:

1. Iparművészeti- és Déri Frigyes-gyűjtemény

1.1 Általános alapelvek

a) A gyűjtemény célkitűzése:

Az Iparművészeti- és Déri Frigyes-gyűjtemény legfontosabb célkitűzése, hogy a múzeumalapító tárgyi- valamint szellemi örökségét ápolja, gondozza. Mivel számos gyűjteményi egység (pl. Egyiptomi, Antik, Távol-Keleti és Fegyvertörténeti) nemzetközileg is jelentősnek számít, Déri Frigyes akaratának megfelelően kiemelt célunk ezek bemutatása.

Emellett a gyűjtemény számos iparművészeti alkotással és műtárgycsoporttal rendelkezik, melyek a magyar kultúrtörténet fontos részét képezik (pl. Szomolányi-gyűjtemény).

A fentiek érdekében a gyűjtemény munkatársai a műtárgyakat folyamatosan gondozzák, biztosítják annak kutathatóságát, publikációkban ismertetik, elemzik, kiállításokon mutatják be.

b) Pozicionálás:

A gyűjteményi munka legfontosabb feladata a célkitűzések teljesítéséhez: a műtárgyak bemutatása; a gyűjtés- és gyűjteménytörténeti kutatások; a külső kutatók és múzeumi intézmények munkájának támogatása; valamint a gyűjteménygyarapítás.

A 2015-ben megnyílt állandó kiállítások elsősorban a Déri-anyagra támaszkodnak (japán, fegyvertörténeti és egyiptomi műtárgyak), de az iparművészeti gyűjtemény néhány darabja is megtekinthető. Kapcsolódó kiállítások: Szamuráj udvarház, Fegyvertörténeti kiállítás,

Egyiptomi sírkamra, Wunderkammer. A tárlatokon látható műtárgyak a teljes anyag kb. 3,5%-át teszik ki.

A külső kutatók számára egész évben kutatási lehetőséget biztosítunk, a múzeumi intézmények munkáját pedig kölcsönzésekkel segítjük.

A műtárgyvásárlások során az elsődleges szempont a hiányzó kultúrtörténeti darabok megszerzése, a múzeumalapító törekvésének és akaratának megfelelően. Emellett célunk olyan dokumentumok és hagyatékok megszerzése, melyek segítségünkre lehetnek a múzeumtörténeti kutatásokhoz.

1.2. Gyűjteményleírás

a) Gyűjteménytörténet:

Déri Frigyes 1912-ben, felesége váratlanul bekövetkezett halála után két évvel határozta el, hogy a jelentős vagyonából vásárolt műtárgyaiból múzeumot fog berendezni. Ennek érdekében a gyűjteményét tudatosan továbbfejlesztette, a gyűjtőmunkába még szakértőket (történészeket, muzeológusokat, régiségkereskedőket) is bevont.

Déri Frigyes gyűjteményét 1920-ban Debrecen városának adományozta, 1923-ban pedig több millió koronát érő értékpapírját lekötötte, hogy segítse a várost egy kultúrpalota felépítésében. Ezek után sajnos tragikus események történtek: az értékpapírok elértéktelenedtek, Déri Frigyes pedig váratlanul, 1924. október 27-én elhunyt.

A Déri-hagyatékot átvevő szakemberek Sőregi János vezetésével 6400 műtárgyat azonosítottak. Ebből 3522 darab a numizmatikai, 2878 darab az általános történeti kollekcióhoz tartozott. Utóbbi csoport felügyelete és gondozása elsősorban az Iparművészeti- és Déri Frigyes-gyűjtemény feladata (ide közel 2500 műtárgy tartozik), de a Képzőművészeti- és a Természettudományi-gyűjteményben is számos Déri-féle műkincs található.

Déri Frigyes a műtárgyleírásokat tartalmazó könyvében a tárgyakat 34 fejezetben mutatja be, az így kialakított alcsoport-felosztásokat használjuk napjainkban is.

A tárgyak számos történeti korszakot ölelnek fel. A legkorábbi darabok a kőkorszakban készültek, jelentős számú tárgyi emlék maradt ránk az ókorból, a legtöbb műtárgy azonban újkori eredetű. Érdekesség, hogy a középkort mindössze egy kisebb honfoglalás kori anyag, valamint néhány fegyver és oklevél képviseli.

A műtárgyak származási helye szintén igen változatos: a nyugat- és közép-európai darabok mellett jelentős számú közel- és távol-keleti műkincs is megtalálható Déri Frigyes hagyatékában.

Természetesen – ahogyan Déri Frigyes is elismerte – nem mindegyik gyűjteményi egység teljes, ugyanakkor van néhány tárgycsoport, amelyek gazdagságukkal kiemelkednek a többi közül. Mindenképpen meg kell említeni az ókori anyagot (*Egyiptomi- és Antik-gyűjtemény*); az Európában készült darabok közül a legértékesebb és legváltozatosabb az *Iparművészeti és a Fegyvertörténeti kollekció*; az ázsiai eredetű műtárgycsoportok (*Perzsa-, Indiai, Kínai- és Japán-gyűjtemény*) pedig szinte kivétel nélkül kiemelkedőnek tekinthetők.

A Déri-hagyaték mellett jelentős számú iparművészeti műtárgy és tárgyegyüttes is található gyűjteményünkben. Ezek közül kiemelkedik az ötvösművészeti, porcelán, üveg, ón, bútor és textil anyagunk.

b) Részgyűjtemények:

A gyűjtemény legjelentősebb részei:

- Déri-hagyaték
- Szomolányi-gyűjtemény
- Szelestey-gyűjtemény
- Endrő Margit-hagyaték
- Bardi János kályhagyűjteménye
- Bútorgyűjtemény
- Porcelángyűjtemény
- Textilgyűjtemény
- Óngyűjtemény
- korábbi Városi Múzeum anyaga

c) Eredet és tulajdon

A Déri Frigyes hagyaték az állam és Debrecen szabad királyi város révén került a múzeumunkba. Az gyűjtemény többi része a régi Városi Múzeum anyagából, ill. későbbi adományokból és vásárlásokból származik. A gyűjtemény 2013 előtti szerzeményei magyar állami tulajdon, 2013. január 1. után bekerült szerzemények Debrecen Megyei Jogú Város tulajdona.

d) Kultúrtörténeti értékek:

A Déri-hagyaték gazdag és különleges tárgyegyütteseinek köszönhetően a hazai múzeumi világ egyik legkiemelkedőbb anyaga. Számos műtárgyunk nemzetközi szinten is jegyzett, ezért külföldi adatbázisokban is szerepel.

e) Központi gyűjtemény (törzsgyűjtemény) meghatározása

A gyűjtemény legjelentősebb műtárgyai a Déri Frigyes-hagyatékból származnak. A további fontosabb részgyűjtemények végrendeletileg (pl. Szomolányi-gyűjtemény) és vásárlás útján (pl. Bardi-gyűjtemény) kerültek múzeumunkba. Ezekre támaszkodva önálló kiállításokat és tudományos publikációkat lehet készíteni.

1.3. Gyűjtemény regisztráció és gyűjteménykezelés

a) A gyűjtemény nagysága:

A gyűjteményünkben őrzött műtárgyak száma hozzávetőlegesen 10.500 darab. Ebből kb. 2500 db a Déri-hagyatékba tartozik. Pontos számot a revízió lezárása után tudunk megállapítani.

b) Regisztráció:

Az egyedileg beleltározott műtárgyak adatai hagyományos módon a gyarapodási naplóban és a leltárkönyvben is szerepelnek. Regisztráció fok közel teljesnek mondható.

c) Dokumentáció:

Folyamatosan zajlik a műtárgyak állapotfelmérő dokumentációjának elkészítése a kijelölt műtárgyvédelmi felelős részvételével. A felmérés az állandó kiállításban szereplő műveket és a Déri Múzeum raktárában lévő műtárgyakat foglalja magába.

1.4. Gyűjteménymegőrzés és gyűjteménykezelés

A műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelően lehetőségekhez mérten törekedünk az állandó hő és páratartalom biztosítására. A gyűjteménykezelő folyamatosan portalanít, szükség esetén feltöröl.

1.5. Gyűjteményformálás

- a) *Gyűjtés:* műtárgyvásárlások során az elsődleges szempont a hiányzó kultúrtörténeti darabok megszerzése, a múzeumalapító törekvésének és akaratának megfelelően.
- b) *Revízió és selejtezés:* Lásd IV.

2. Irodalmi Tár

2.1. Általános alapelvek

a) A gyűjtemény célkitűzése

A Tár elsősorban Debrecen irodalmi életéhez kapcsolódó dokumentumokat gyűjt, ez lehet rövidebb életszakaszt magában foglaló kapcsolat, vagy Debrecenből elszármazott, de tematikailag Debrecenhez kapcsolódó irodalmi műalkotás, irodalomtörténeti dokumentum, Debrecenhez kötődő személy teljes, vagy rész-hagyatéka. Ideális esetben Debrecenben élt és alkotott szerzők teljes irodalomtörténeti hagyatéka. Irodalmi fórumok, szervezetek működésével és történetével kapcsolatos dokumentumok, kéziratok.

Másodsorban Hajdú-Bihar megye Debrecenhez erősen kötődő részei, melyek más múzeum gyűjtőkörébe nem tartoznak.

Mindemellett az irodalmi tár gyűjt olyan dokumentumokat, melyek debreceni hagyatékozója, gondozója van és országos, nemzeti jelentőségű gyűjtés: Sarló-mozgalom – Boross Zoltán debreceni gyűjtő ajándéka, és kifejezett kérése, hogy ebben a gyűjteményben legyen elhelyezve, tekintve, hogy a Sarló-mozgalomban személyesen érintett volt.

Az irodalmi tár törzsgyűjteményét a Csokonai Kör 1895-1922 közötti kézirat-, dokumentációs és relikvia gyűjtése jelenti. Elsősorban Csokonai Vitéz Mihály és kortársai irodalmi hagyatékára fókuszált, emellett támogatta a debreceni színészetet, és gyűjtött minden ezzel kapcsolatos kéziratot és dokumentumot. A Csokonai Kör kulturális- és irodalomszervezői munkája, és ennek nyomán létrejött hagyaték szintén jelentős része a gyűjteménynek.

Ennek megfelelően a törzsgyűjtemény tematikailag meglehetősen szerteágazó, de területileg körülhatárolt: Debrecen és vonzáskörzete, Hajdú- illetve a történeti Bihar megye területét foglalja magában. a Debrecennel kapcsolatba hozható történeti és kortárs irodalmi kéziratokat, dokumentumokat, relikviákat, hagyatékokat, fényképeket, képzőművészeti alkotásokat gyűjti.

Múzeumi tevékenységek:

Az irodalmi tár célja a folyamatos gyűjtőmunkán túl a beérkezett anyag teljes körű és mihamarabbi feldolgozása, leltározása, kutathatóvá tétele, állagának védelme és lehetőségeitől függően javítása, kiállításokon a közönségnek való bemutatása, illetve tudományos feldolgozása és publikációkban való közzététele.

A beérkezett anyagokat átmeneti raktárban tároljuk, szükség esetén fertőtlenítjük.

A raktárakban és a kiállításon állományvédelmi felelős ellenőrzi a műtárgyvédelmi feltételeket. 2016. januárjában elkezdődött a papírrestaurálás a gyűjteményben.

Az állandó kiállítás mellett időszakos kiállítások tervezése a feldolgozás menetével összhangban. Éves szinten a gyűjteménygyarapítási napok száma: 15 nap.

b) Pozicionálás

A Déri Múzeum irodalmi gyűjteménye a Petőfi Irodalmi Múzeum mellett országosan az egyetlen önálló irodalmi gyűjtemény. Gyűjtőkörgyűjteménye helyi értékek sokaságában gazdagabb, mint az anyamúzeum, kanonizált nemzeti irodalmunk értelmezése nem lehetséges a debreceni irodalmi gyűjtemény anyaga nélkül.

2014 őszén nyílt új állandó irodalmi kiállítás a 21. század látogatói elvárásainak megfelelően mutatja be a gyűjtemény kiemelt értékeit. A látogatók elérése digitálisan és papíralapon is folyik. Hírlevelek küldése csak digitálisan, meghívók küldése e-mailben és papír alapon, plakátok elhelyezése, Korzóban megjelenés, Facebook-on megjelennek a rendezvények, programok.

A múzeumi munka során élethosszig valamennyi korcsoportot megszólítjuk. A tárlatvezetéseket egyre inkább felváltják az interaktív és rendhagyó tárlatvezetések,

differentiált múzeumpedagógiai foglalkozásokat hirdetünk óvódás kortól fiatal felnőttkorig, a felnőtt korosztálynak előadásokat, könyvbemutatókat, beszélgetéseket szervezünk. Pedagógus kollégákkal személyes beszélgetéseken – teadélutánokon – cserélünk tapasztalatot. Speciális csoportokat pedig együttműködési megállapodás mellett havonta fogadunk az irodalmi kiállításban.

Minden esetben a személyes élmények, benyomások, helyi és nemzeti irodalmi tapasztalatok szerzése és megosztása a cél. Az idegenforgalmi látogatók száma kevés, az osztálykirándulások hoznak viszonylag magasabb látogatószámot.

2.2 Gyűjteményleírás

a) Gyűjteménytörténet

Debrecenben az irodalmi gyűjtemény történetének kezdetei jóval a Déri Múzeum alapítása előtti időkre nyúlnak vissza. A 19. század végétől a műkincsek világi gyűjtése, kutatása, őrzése, nyilvánossá tétele hivatalosan a *Csokonai Kör* (1890) létrejöttétől számítható, azonban jogelődjei az *Emlékkert Társulat* (1861) és a *Felolvasó Kör* (1885) már hasonló törekvéseket érintett fellépésével. A Csokonai „kör célja szellemi központot létesíteni Debrecen művelt elemei részére, ápolni a magyar irodalmat, tudományt és művészetet... Végül Debrecen város halhatatlan költőjére, annak életrajzára, mint irodalmi működésére és műveire vonatkozó mindennemű adatok beszerzése, a homályban feledett körülmények felelevenítése, kiadatlan és ismeretlen munkáinak kikutatása, kéziratának s minden reá vonatkozó tárgyaknak, emlékeknek összegyűjtése által a Csokonai-kultusz művelése. ...” (Csokonai Kör - Alakuló közgyűlés 1890. április 28. 4. és 5.§)

Gyűjteményünk legértékesebb részéért ma is a Csokonai Körnek lehetünk hálásak, hiszen az ő munkájuk eredménye, hogy múzeumunkban őrizhetjük Fazekas Mihály fellelhető kéziratának legtöbbjét, Csokonai számos levelét és műkéziratát, nyomtatásban megjelent munkáinak különféle kiadásait, édesapjának, Csokonai József kirurgusnak kézíratos, festményekkel illusztrált naplóját, illetve a legváltozatosabb módon hozzá köthető relikviákat: személyes- és kultusztárgyakat éppúgy, mint népművészeti alkotásokat. Petőfi Sándor verskéziratai, Arany János hivatalból írt levelei, Jókai Mór kéziratföredékei és baráti levelei, kollégiumi diákok kézíratos versgyűjteményei, debreceni nyomdák ritka nyomtatványai, a város színészetére vonatkozó dokumentumok (szerződések, színlapok, fényképek, kiadványok, relikviák, stb.) és természetesen magának a Körnek a működésére vonatkozó dokumentáció – amely a századelő

Debrecenének és irodalmi életének fontos forrása – képezik még részét ennek a gyűjteményi egységnek.

A Csokonai Kör hagyatéka a Városi Múzeumra szállt, amelynek vezetői maguk is sokat tettek annak gyarapításáért; többek között Ady Endre- és Tóth Árpád-kéziratokat, dokumentumokat köszönhetünk nekik. Az ő érdemük Oláh Gábor csaknem teljes hagyatékának megszerzése, amely 1942-ben került a múzeumba, több folyóméternyi megjelent és máig kiadatlan műkézirrattal, személyes dokumentumokkal, használati tárgyakkal.

Az irodalmi jellegű gyűjteményi anyagot az 1960-as években Julow Viktor kezdeményezésére kezdték szétválasztani az egyéb történeti dokumentációtól, majd 1973-tól Kilián István vezetésével külön is leltározták: ezzel létrejött a Déri Múzeum X. gyűjteményi egysége. Ez az időszak ismét igen termékenynek bizonyult a gyarapítás szempontjából, hiszen ekkor került a múzeum birtokába Kazinczy Ferenc letisztázott, A magyar nyelvnek polgári nyelvvé emelése felől címet viselő, ún. tübingeni pályairata, Csokonai kortársa és barátja, Papszász György versgyűjteményei és családjának személyes és gazdasági jellegű levelei, kéziratai, Ady Kíváncsi Illijének személyes használati tárgyai, albumai, és Tóth Árpád egyetemi éveiben hazaküldött, rajzokkal illusztrált levelei is. Az 1980-as években lett gyűjteményünk kincse az Álmosdon előbukkant dokumentum, Kölcsey Ferenc saját kezű végrendelete.

A folyamatosan gyarapodó gyűjteménybe elsősorban ajándékozás révén kerülnek teljes vagy részleges hagyatékok, a XX. század és napjaink Debrecenhez köthető alkotóinak kéziratai és személyes dokumentumai. Nagy egységet képeznek Gulyás Pál, Juhász Géza, Mata János, Sarkadi Imre anyagai, nálunk található Pákozdy Ferenc, Várkonyi Anikó, Niklai Ádám, Mocsár Gábor, Julow Viktor kéziratok hagyatéka, Baja Mihály, Madai Gyula, Szalacsi Rác Imre, Márk Amália, Benyovszky Pál és egyéb debreceni kismesterek és újságírók szórványos hagyatéka. A 90-es években került be Balogh László irodalomtörténeti hagyatéka, Juhász Béla és Tóth Béla irodalomtörténész hagyatéka, jelentős tételt képeznek Stetka Éva és Szabó Sándor Géza kéziratai. A gyűjtemény része Tar Sándor teljes hagyatéka, amely a legszemélyesebb tárgyaktól a kéziratokig, floppylemezekig, magnókazettákig, a fényképektől a bútorokig, a könyvtárig szinte mindent tartalmazva, egy élet teljes lenyomatának vizsgálatára alkalmas. Tar Sándor életművének bemutatására önálló honlapot is létrehoztunk.

Fiatal szerzemény a gyűjteményben az Írószövetség kelet-magyarországi csoportjának levelezése, dokumentációja, Taar Ferenc, Bényei József, Tóth Endre hagyatéka. Az irodalmi gyűjtemény a kortárs nemzeti irodalom kézirataival gazdagodott az elmúlt években, megvásárolva Térey János, ezt megelőzően Borbély Szilárd néhány kéziratát.

Debrecen városa letétként a gyűjteményben őrzi aukciókon vásárolt irodalmi kézirateit, amelyek legjelentősebbike Jókai Mór Sárga rózsa című kisregényének autográf tinta kézirata. A múzeum külön gyűjteményeként működik a Boros Zoltán által létrehozott ún. Sarló-gyűjtemény, amely a két világháború közötti felvidéki diákmozgalmak és a kisebbségi élet több, mint 5000 dokumentumával várja a kutatókat.

Az elmúlt években folyamatosan és egyre intenzívebben zajlik a digitalizálás az irodalmi gyűjteményben, mind az adatbázis, mind a műtárgyak (elsősorban kéziratok) tekintetében.

Az irodalmi topográfiai anyag törzsanyagát digitalizáltuk, a folytatáshoz vagy munkaerőbővítésre vagy pályázati forrásra lenne szükség.

A kutatásra előkészített anyagokat minden esetben revíziózzuk és digitalizáljuk.

b) Részgyűjtemény

Az irodalmi gyűjteménynek önálló állandó kiállítása nyílt 2014-ben a Debreceni Irodalom Háza és Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum épületében a Péterfia utcán. Történetileg az irodalmi gyűjtemény mindig is elválaszthatatlan része volt Debrecenben a múzeumnak. Először az egykori Városi Múzeumnak, hiszen azzal együtt, annak részeként fejlődött; a feldolgozás szempontjából kiszakíthatatlan a helytörténetből, s így a Déri Múzeum Történeti Gyűjteményéből, noha a gyűjtemény önálló alakulásának éppen ez a kiszakítás az alapja.

Az irodalmi tár gyűjtőpolitikája így alapvetően megegyezik, illetve hasonul a Déri Múzeuméhoz: elsősorban a város és vonzáskörzete irodalmi vonatkozású anyagaira koncentrálnak. Miután anyagi lehetőségeiben sem független, ennél tudatosabban nem lehet a gyűjteményezést megtervezni, jórészt a felajánlott hagyatékokból, olykor egyedi kéziratokból építkezik a gyűjtemény. A kortárs írók kézirateinak – amely sajnos egyre inkább csak elektronikus formában létezik – megszerzésére, tisztázatok kérésével, dedikáltatással, folytonos törekvések vannak. Az aukciókon esetenként felbukkanó kéziratok, ritka kiadások, egyedi nyomtatványok megszerzésére a Debrecen városától kapunk segítséget.

Jelenleg feldolgozás előtt: Tar Sándor-hagyatéka, Juhász Béla, Bényei József, Tóth Endre irodalmi hagyatéka is feldolgozásra, leltározásra vár. A Bényei- és a Tóth Endre-hagyatéka

levelezés része kiemelkedő fontosságú lehet, tekintettel az Alföld folyóirat történetének kutatására. A jelenleg feldolgozás alatt álló Julow Viktor hagyatéka, egy része kiadás előtt.

Hiánypótló forráskiadás: Mocsár Gábor életrajzi regényének harmadik, utolsó – kéziratban maradt része. (Minden időben címűt).

c) Eredet és tulajdon

A gyűjtemény egyes darabjairól ma már sokszor kideríthetetlen, hogy eredetileg kinek a tulajdonát képezték, kitől és hogyan kerültek be, sokszor még az is hosszas eredetvizsgálatot igényelne, ha a Városi Múzeum, a Csokonai Kör, illetve a megyei múzeum által gyűjtött darabokat szét akarnánk választani és így az eredeti tulajdonost meghatározni – s ennek nem is lenne semmi kézzelfogható értelme. Az irodalmi gyűjtemény 2013 előtti szerzeményei magyar állami tulajdon, 2013. január 1. után bekerült szerzemények Debrecen Megyei Jogú Város tulajdona.

d) Kultúrtörténeti érték

1. A kulturális örökség legkiemelkedőbb darabjai a gyűjteményben, pótolhatatlan tárgyak

- Az egyetemes magyar irodalom kiemelkedő alakjainak kéziratai: Csokonai Vitéz Mihály levelei, Fazekas Mihály kéziratosa hagyatékának gerince, Sárváry Pál levelezése, Kölcsey Ferenc végrendelete, Petőfi Sándor kéziratai, és rajza, Arany János kéziratai, Tóth Árpád rajzos levelei, Ady Endre kéziratai, Tar Sándor, Térey János, Tóth-Máté Miklós kéziratai. Csokonai József naplója. Vajda Julianna, Lilla gyűrűje. A kulturális örökség kiemelkedő része a Sarló-gyűjtemény és a Csokonai Kör kéziratai és dokumentumai, Papszász-hagyaték, régi leltárkönyvek.

Kiemelkedő személyes írói relikviák, amelyek nem önértéküknél, hanem a kultikus státusuknál fogva pótolhatatlanok: pl. Ady Endre tolla, Szabó Magda (édesanyjának) tükre, Oláh Gábor ezüstkoszorúja.

2. Látványértékük és kiállításra való alkalmasságuk miatt fontos tárgyak

A Csokonai Kör és az Ertsey-család intarziás szekrényei, színészek relikviái, érdem-elismerései, oklevelei, koszorúi, Csokonai kultusz jegyeit hordozó kapufélfa, faragott bot, képzőművészeti alkotások. Gulyás Pál íróeszközei, felöltője, írógépe, Gulyás Pál feleségének ékszerei, Kíváncsi Illi faládikája, melyben Ady Endre leveleit őrizte, bútorai, valamint az állandó kiállításban kiállított további tárgyak. A hagyatékokban található kortörténeti relikviák.

3. *A gyűjteményi profilon kívül eső nagy értékű tárgyak az irodalmi gyűjteményben nincsenek.*

A törzsgyűjtemény a Csokonai Kör gyűjtésének az eredménye, vagyis minden, ami Csokonai Vitéz Mihály kultuszához tartozott. Ma már Debrecen város irodalmi életének a dokumentálása, ebben a témában való gyűjtés a cél.

A gyűjtemény külön kezelt (leltározás és raktározás szempontjából) gyűjteménye, a felvidéki Sarló mozgalom hatalmas dokumentációja, amely a gyűjtő: Boross Zoltán gyűjtő elhatározására került a gyűjteménybe. Sokrétű feldolgozhatósága pótolhatatlan értékke teszi, amely nélkülözhetetlen a két háború közti szellemi élet kutatói számára.

e.) Célkitűzés, kiállítás

Figyelembe véve a látogatói érdeklődés és magatartás változását a 21. században, elsősorban nemzeti és országos jelentőségű debreceni kötődésű írókhoz kapcsolódó időszak kiállítás megvalósítása lenne életszerű. A Julow Viktor-hagyaték teljes feldolgozása után emlékkiállítás és a Tar Sándor-hagyaték feldolgozása után a témában irodalmi időszak kiállítást tervezünk.

2.3. Gyűjteményregisztráció, nyilvántartás

a) A gyűjtemény nagysága

A 2022. évi állapot szerint

Egyedi leltározott tárgyak száma: 36207 db

Egyedi leltározatlan tárgyak száma: 5868

Sarló-gyűjteményben nyilvántartott tárgyak száma: 13208 db

Papíralapon nyilvántartott irodalmi illusztráció: 835 db

b) Regisztráció

Gyarapodási naplóban nyilvántartott, még nem leltározott tárgyak száma kb. 5868 db

Leltárkönyvben nyilvántartott tárgyak száma 36207 db

Leírókartonnal ellátott műtárgyak száma: 33717 db (A számítógépes nyilvántartás óta külön nem készül, mert az elektronikus nyilvántartásból generálható.)

A HunTéka-M akkreditált nyilvántartási rendszerre való átállás az irodalmi gyűjteményben elkezdődött 2016. január 5-én a konvertálási feladatokkal.

2016. szeptemberétől a nyilvántartási rendszer visszaállt a papír alapú és a digitális adatfeldolgozásra. Folyamatban az akkreditációhoz szükséges, az elektronikus nyilvántartást működtetését szabályozó szabályzatok készítése.

d) Dokumentáció

A műtárgyak kölcsönzése, mozgatása, kiviteli és szállítási engedéllyel történik, amit kinyomtatott formában lefűzve tárolunk, a műtárgy mozgatását mozgatási naplóban dokumentáljuk digitálisan, majd kinyomtatva is.

A műtárgyak ajándékozással és vásárlással történő megszerzésével szerződés készül 3 eredeti példányban, a titkársági irattárban, és a gyűjteményben egy példány lefűzve hozzáférhető. Esetlegesen előforduló fölös példányokról duplumnaplót vezetünk.

2.4. Gyűjteménymegőrzés és gyűjteménykezelés

Az irodalmi gyűjtemény minden raktárában az állományvédelmi felelős ellenőrzi a feltételeket. A gyűjtemény legértékesebb kéziratait, dokumentumait kiemelve, elkülönített szekrényben a Déri Múzeum épületében vannak. A kéziratok és dokumentumok műtárgyvédelmi szempontok határértékeinek – pára - és hőmérséklet viszony tekintetében - megfelelő helyiségekben vannak. Azonban a raktárak zsúfoltak, így a műtárgyak elhelyezése nem lehetséges szakszerűen, minden szempontjából helyesen, a körülmények adta lehetőségekhez képest a lehető legbiztonságosabb elhelyezésre törekszünk.

2014-től átmeneti raktárt tudunk biztosítani a beérkezett gyűjtésnek az Eötvös utcán.

Amennyiben gyűjtés során fertőzött anyagot találunk, azonnal elkülönített helyiségben fertőtlenítjük.

Folyamatos digitalizálás mellett a külső kutatásra előkészített anyagot is digitalizáljuk soron kívül, tekintettel a műtárgy mozgatásának kedvezőtlen hatására.

A gyűjtemény legértékesebb, restaurálást igénylő darabjainak restaurálása elkezdődött.

Az állandó irodalmi kiállításban folyamatosan meghirdetett múzeumpedagógiai programok vannak, látássérült csoportot fogadunk havonta egyszer együttműködés keretében, tárlatvezetéseket és interaktív tárlatvezetéseket tartunk igény szerint, közművelődési célú előadásokkal várjuk az érdeklődőket havonta egyszer, irodalmi kapcsolódású évforduló alkalmával koszorúzást, rendezvénynapot tartunk, irodalmi pályázatokat írunk ki.

Helyben debreceni kulturális intézmények számára kölcsönzünk, illetve országos szinten igény szerint.

2.5. Gyűjteményformálás

Gyűjtés: A gyűjtés a megjelölt területen folyik. Folyamatos a kapcsolat és a kapcsolatfelvétel az ajándékozókkal és hagyatékozókkal.

Fénymásolatot, nagy példányszámban megjelent és országos gyűjteményben elérhető folyóiratot nem gyűjtünk. A bekerült anyag rendezése, válogatása során előkerült fénymásolatokat nem leltározzuk be, felajánljuk a visszakerülését a hagyatékozonak.

Winchesterek, monitorok, digitális adathordozók gyűjtése, leltározása komoly kérdés a jövőre nézve, hiszen egy idő után nem nyerhető ki belőlük információ, használhatatlanná válnak, a raktárban sok helyet foglalnak indokolatlanul: ezért a jövőben az archiválás módját fontos lenne megtalálni. A meglévő ilyen jellegű állományból is ki kellene nyerni az információt és archiválni kellene: ez feladat.

Revízió és selejtezés: Lásd IV.

3. Képzőművészeti gyűjtemény

3.1. Általános alapelvek

a) Múzeum célkitűzése:

A képzőművészeti gyűjtemény fő célkitűzése a magyar képzőművészeti emlékek gyűjtése és megőrzése. A gyűjtemény minden korból őriz műalkotásokat, a gyarapítás során is továbbra is erre törekszünk. A lehetőségeink azonban elsősorban a helyi, Debrecenhez kötődő alkotók műveinek gyűjtését teszi lehetővé. Az ismert műkereskedelmi árak csak pályázati úton történő vásárlást tesznek lehetővé. Ezen forrás bizonytalansága rányomja bélyegét gyűjtésünk előre tervezhetőségére.

A képzőművészeti gyűjteménymunkatársai már meglévő műtárgyakat folyamatosan gondozzák, biztosítják annak kutathatóságát, publikációkban ismertetik, elemzik, kiállításokon mutatják be.

b) Pozicionálás:

Az állandó kiállításon bemutatott válogatás csak ízelítőt nyújt a legértékesebb alkotásaink bemutatásával a képzőművészeti gyűjtemény gazdagságáról. A 2015-ben megnyílt új állandó kiállítás során követve a legnagyobb gyűjteményegységet ajándékozó Déry Frigyes elképzelését elsősorban az ő gyűjteményének darabjait állítottuk ki.

Ezt egészítettük ki a stílusában beilleszthető más módon megszerzett művészettörténeti jelentőségű alkotással. Az új tárlaton egy kabinetet alakítottunk ki a grafikai gyűjtemény

bemutatása érdekében, ahol időszakos kiállítások keretében megismerhetők grafikai anyagunk legjelentősebb része.

A hazai és külföldi intézmények, múzeumok gyakran kérnek tőlünk kiállításra műalkotásokat, ami arra enged következtetni, hogy ismerik a nálunk őrzött műalkotásokat és azok művészettörténeti jelentőségét.

3.2. Gyűjteményleírás

a) Gyűjteménytörténet:

A Déri Múzeum képzőművészeti gyűjteménye 10282 műtárgyat őriz. A legjelentősebb része Déri Frigyes ajándékaként került gyűjteményünkbe, de Debrecen szabad királyi város vásárlásai, és debreceni születésű Medgyessy Ferenc szobrászművész Művelődési Minisztérium által adományozott hagyatéka is jelentős műtárgycsoporttal gazdagította a Déri Múzeumot. Ennek köszönhetően a gyűjteményünkben a képzőművészet minden műfaja képviselve van így a szobrászat, festészet, rajzművészet, sokszorosított grafika. A gyűjtemény legértékesebb festészeti anyaga állandó kiállítás keretében látható., de a kiállítótér szűkös volta miatt a műtárgyak legjelentősebb része raktárban van elhelyezve.

b) Részgyűjtemények:

A képzőművészeti gyűjtemény elkülönült egysége a Déri Frigyes képzőművészeti gyűjteménye, a Medgyessy Ferenc szobrász hagyatéki anyaga.

A Déri gyűjtemény 486 db a Medgyessy Ferenc hagyatéka 1402 alkotást foglal magába. A műtárgy csoport gazdag grafikai, festészeti, szobrászati emlékanyagot őriz. Holló László festőművész Debrecen városnak pénzjádék ellenében adományozott gyűjteménye, amely a Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum kezelésében van.

c) Eredet és tulajdon

A képzőművészeti gyűjteményben őrzött műtárgyak eredetére vonatkozóan, meghatározó az időszak fenntartó szerve 1905-1950 között város volt, így ő bonyolította a műtárgyvásárlást. 1950-1963 között állami támogatással működött intézményünk, ekkori gyarapodást állami pénzből valósították meg. Bár 1963-tól megyei fenntartásba került a dominánsabb gyarapodás minisztériumi támogatásból valósult meg.

A Déri Frigyes gyűjtemény képzőművészeti anyagával együtt Debrecen szabad királyi város révén került a gyűjteményünkbe. Medgyessy Ferenc hagyatéki anyaga minisztériumi hozzájárulással került a Debreceni Városi Tanács közreműködésével a Déri Múzeum

kezelésébe. Szintén Debrecen városa adta át a múzeum kezelésébe a járadékfizetés ellenében megkapott Holló László alkotásokat.

d) Kultúrtörténeti értékek:

A legismertebb gyűjteményi rész a Munkácsy Mihály által festett Krisztus életét feldolgozó művek csoportja. Különleges értéket képvisel a két világháború közötti műgyűjtemény egésze, amelyet Déri Frigyes adományozott a Városi Múzeum és Debrecen számára. Ehhez fogható jelentőségű tárgycsoport nem került a képzőművészeti gyűjteményben.

e) Központi gyűjtemény (törzsgyűjtemény) meghatározása

A képzőművészeti gyűjtemény legtöbb kvalitásos alkotása a Déri Frigyes gyűjteményéből származik. További fontos egység, de nagyság rendjét tekintve a korábban megnevezett csoport jelentőségét nem éri utol a város és a megye ajándékaként elhelyezett alkotások csoportja, melyben főleg a modern művészet jeles alkotásait sorolhatjuk.

3.3. Gyűjtemény regisztráció és gyűjteménykezelés

a) A gyűjtemény nagysága:

A képzőművészeti gyűjtemény 10282 db alkotásból áll, ebből 486 db Déri Frigyes gyűjteményéből, 1402 Medgyessy Ferenc szobrász hagyatékából és 7300 db múzeumi gyűjtésből, mely minisztériumi ajándékot, vásárlást, városi és megyei ajándékot foglal magába.

b) Regisztráció:

A képzőművészeti gyűjtemény 10282 db egyedileg bejelentkezett műtárgyat tartalmaz, ezeken a leltári számon kívül fel van tüntetve a gyarapodási szám, a mű alkotója, a méret a technika, és az, hogy a Déri Múzeum tulajdona ez különösen fontos a kölcsönzések gyakori volta miatt. A műtárgyak adatai hagyományos módon a gyarapodási naplóban és a leltárkönyvben is szerepelnek. Regisztráció fok közel teljesnek mondható.

c) Dokumentáció:

Folyamatosan zajlik a műtárgyak állapotfelmérő dokumentációjának elkészítése. Az első jelentősebb csoportja az állandó kiállításban szereplő műveket foglalja magába. Következő rész

egységként a Déri Múzeum raktárában lévő műtárgyak dokumentációja készül el. Folyamatos a kölcsönzésre kerülő alkotások elvitele előtti felmérése.

3.4. Gyűjteménymegőrzés és gyűjteménykezelés

A műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelően lehetőségekhez mérten törekedünk az állandó páratartalom biztosítására. A gyűjteménykezelő folyamatosan portalanít, szükség esetén feltöröl.

3.5. Gyűjteményformálás

- a) A gyűjtés: A gyűjtőkörnek megfelelően képzőművészeti alkotások megszerzése, és a meglévő gyűjtemények gazdagítása.
- b) *Revízió és selejtezés:* Lásd IV.

4. Néprajzi gyűjtemény

4.1. Általános alapelvek

a) A múzeum célkitűzése

A néprajzi gyűjtemény fő célkitűzése a magyar népi kultúra tárgyi elemeinek megőrzése. A népi kultúra tárgyi emlékeinek köréből azokra a darabokra koncentrál, amelyek az alföldi mezővárosi parasztpolgári és iparos rétegek életmódját reprezentálják, illetve egyedi népművészeti értékkel bírnak. Földrajzi értelemben elsősorban Hajdú-Bihar megyéből, de népművészeti vonatkozásban az egész Kárpát-medence területéről a XIX. század közepétől a XX. század közepéig tartó időintervallumban keletkezett tárgyakat gyűjti. Ezeket folyamatosan gondozza, biztosítja kutathatóságukat, publikációkban ismerteti, elemzi, kiállításokon mutatja be, valamint megteremti a lehetőséget annak, hogy a tárgyak hordozta ismeretek az oktatás és a közművelődés szolgálatába álljanak.

b) Pozicionálás

A gyűjtemény gazdag helytörténeti jelentőségű anyagán túl a magyar nyelvterület számos távoli pontjáról is őriz értékes népművészeti anyagot, ez azonban az állandó kiállításban nem tükröződik, a nagyközönség számára kevéssé ismert. A képet némileg árnyalja a 2014-ben megrendezett nagyobb szabású időszak kiállítás Déri György gyűjteményéből, de a hazai szakmai közvélemény számára a gyűjtemény értéke és színvonala ezt megelőzően is köztudott volt. Azóta újabb és újabb gyűjteményi darabokat mutattunk be kiállításokon.

4.2. Gyűjteményleírás

a) Gyűjteménytörténet

A XX. század elején a múzeum néprajzi gyűjteményébe – hiszen ekkor még kizárólag városi múzeum – elsősorban olyan tárgyak kerültek, amelyek a debreceni cívisek, kézművesek tárgyi kultúráját reprezentálták. Zoltai Lajos következetesen gyűjtötte a kézműipari együtteseket (a kézművesek termékeit és szerszámaikat), ezen túl a debreceni és nádudvari kerámiából kialakított kollekció is szisztematikus gyűjtőmunkájára utal. Ecsedi István munkásságának eredményeként a hortobágyi pásztorélet, valamint a tiszántúli halászat és vadfogás tárgyi világával tágult a gyűjtemény. Az 1930-as évek végéig a néprajzi tárgyak több mint 90 százaléka Debrecen város közigazgatási területéről, illetve közvetlen környezetéből származik, a fennmaradó hányad pedig érzékletesen jelzi a város gazdasági és kulturális kapcsolatainak irányát, amely elsősorban a tágabb alföldi régió, illetve Erdély felé mutat.

Alapvető és hosszú távra szóló változást jelent a néprajzi gyűjtemény életében az, hogy 1938-ban Déri György népművészeti magángyűjteményét Debrecen városának ajándékozta. Hatására megváltozott a gyűjteményen belül az egyes tárgycsoportok tematikai aránya, hiszen jelentősen megnövekedett a népművészeti tárgyak száma, ezentúl földrajzi határa is kiszélesedett.

A Déri György-gyűjtemény kiállításához az 1940-es évek elején Lükő Gábor végzett kiegészítő gyűjtéseket. A háborús években és az azt követő időkben a gyarapodás mérséklődik. Az 1950-es években Béres András végzett szisztematikus tárgy gyűjtést, a folkór és a népművészet területéről is számos jól adatolt, értékes darabbal gazdagította a gyűjteményt. Figyelemre méltó többek között a nádudvari fazekasság akkori „kortárs” állapotát reprezentáló gyűjtése. Az 1960-as 70-es évek a tárgy gyűjtés extenzív szakaszának tekinthető, Varga Gyula tevékenységének eredményeképpen nagyobb tárgykollekciók, gazdasági eszközök, paraszti háztatások felszereléseinek széles köre, teljes műhelyberendezések kerülnek ekkor a gyűjteménybe. Közel húsz év alatt a gyűjteményben őrzött tárgyak száma megduplázódott.

Az 1980-as években a számszerű gyarapodás lelassult, az 1990-es éveket is ez a tendencia jellemezte, kiegészülve azzal, hogy az országhatáron túlról származó, elsősorban népművészeti jellegű tárgyak is szép számmal kerültek be ekkor a gyűjteménybe. Legnagyobb számban a hagyományos viseletet őrző területekről került a gyűjteménybe számos komplett viseletegyüttes, így például Kalotaszegről, Székről, és Zoboraljáról, de kuriózum a Tolna megyei Mözs településről származó német nemzetiségi viselet is. Pályázati támogatás segítségével Erdélyből festett bútorok, Kabáról alföldi parasztpolgári bútorok vásárlására nyílt

lehetőség. A 2000-es évek első felében pályázati támogatás segítségével több lépésben vásárolta meg a múzeum Bódi István magángyűjteményét, amely közel 2000 népművészeti értékű tárgyat tartalmaz, legnagyobb részben népi kerámiát. Ezzel párhuzamosan került a múzeum őrzésébe Sipos József hasonló méretű és jellegű magángyűjteménye, melyet Debrecen városa vásárolt meg, s letétként helyezett el a néprajzi gyűjteményben. Mindkét magángyűjtemény elsősorban Erdély területén gyűjtött tárgyakat tartalmaz. A tárgy gyűjtési koncepció változását jelzi, hogy ebben az időszakban már az autentikus néprajzi tárgyak mellett a jelenkori tárgyi világokból is kerülnek a gyűjteménybe kollektívák, így például a MaDok program keretében hétköznapi hortobágyi pásztor öltözetek, vagy igen értékes az a textil anyag, amely az egykori Háziipari Szövetkezetben, Kányásy-Holb Margit tervei alapján készült szőtteket tartalmazza.

b) Részgyűjteményekbe sorolás

A néprajzi gyűjtemény elkülönült egysége a Déri György-gyűjtemény amely több mint 2000 darab jelentős egyedi értékkel bíró népművészeti tárgyat tartalmaz a Kárpát-medence egész területéről.

A néprajzi gyűjtemény őrzi Déri Frigyes néprajzi grafikai gyűjteményét (350 darab grafikai lap)

A műtárgyak tematikus csoportjainak megfelelően a gyűjtemény a paraszti gazdálkodás ágainak reprezentálása mellett az ősfoglalkozások (gyűjtögetés, népies vadfogás, halászat) tárgyi emlékeiből is jelentékeny kollektívával rendelkezik. Megyénkben kiemelt jelentőségű a pásztorok világának tanulmányozása, a gyűjtemény közel 1000 darab a pásztorművészet körébe sorolható műtárggyal rendelkezik.

A kézművesség tematikája gyűjteményünkben igen jól reprezentált, nagy számban dolgoztak a városban állati termékek feldolgozására szakosodott mesterek (tímár, szűcs, csizmadia, szíjgyártó) de ezek mellett más mesterségekből (kerékgyártó, asztalos, kalapos, kötélverő, szappanos, mézeskalácsos stb.) is teljes tárgykollektívával rendelkezik. Kiemelt jelentőségű Kerékgyártó Sándor mézeskalácsos műhelyének és üzletének berendezése (közel 1000 darab). Különböző korokból származó faragott mézeskalács nyomófaból ezen túl közel 400 darabot őriz a gyűjtemény.

Gyűjteményünk a paraszti bútorokból is gazdag válogatással (közel 300 darab) rendelkezik. Megtalálhatóak közöttük különleges egyedi értékű bútordarabok a különböző nagyobb dunántúli, erdélyi, délföldi bútorkészítő központokból.

A textil és viselet anyag jelentős számú szövött és hímzett sík textilt és komplett öltözeteket, illetve népviseleti darabokat tartalmaz. Ez a gyűjteményegység igen gazdag, földrajzi értelemben a Kárpát-medence egészen távoli pontjairól (Nyitra megye, Moldova, Kárpátalja stb.) származnak darabjai számos közülük a magyarsággal együtt élő nemzetiségek köréből.

A népi kerámia a gyűjtemény darabszámát tekintve legnagyobb egysége, 6 ezer darabot számlál.

c) Eredet és tulajdon

A néprajzi gyűjteményben őrzött műtárgyak eredetét a mindenkori tulajdonos szempontjából az határozza meg, hogy a Déri Múzeum 1905-1950 között városi fenntartásban működött, 1950-63-ig állami támogatással, majd 1963-tól a megyei tanács, később a megyei önkormányzat intézményeként. A Déri György-gyűjteményt a gyűjtő, eredeti tulajdonos „Debrecen Városá”-nak ajándékozta. Debrecen város letétjeként került a 2005-ben a gyűjteménybe egy közel másfél ezer darabos magángyűjtemény. Korszakonként a vásárlások és az ajándékozások arányának megállapítása, valamint az ajándékozók körének pontos feltérképezése még elvégzendő feladat.

d) Kultúrtörténeti érték

A néprajzi gyűjtemény tárgyai közül A kategóriába a kb. 4-5 darab tartozhat a Déri György-gyűjteményből illetve a pásztorművészeti kollekcióból. B kategóriába a tárgyak kb. 20%-a, C kategóriába a tárgyak 70%-a, D kategóriába a tárgyak 10%-a sorolható.

e) A központi gyűjtemény (törzsgyűjtemény) meghatározása

A néprajzi gyűjteményen belül a központi gyűjtemény meghatározása igen nehéz feladat. A célkitűzéssel összhangba állítva leginkább a debreceni cívis életmód tárgyi emlékei, illetve a hortobágyi pásztorművészet tárgyai és az Ecsedi István által megszerzett gyűjtögető, zsákmányoló és halász eszközök, valamint a paraszti gazdálkodás egyszerű kézi szerszámai sorolhatóak ide.

4.3. Gyűjteménymegőrzés és gyűjteménykezelés

a) Passzív és aktív védelem (állagmegóvás és konzerválás)

A gyűjtemény gondozásánál a megelőző műtárgyvédelem elveit követve a megfelelő műtárgykörnyezet kialakítása a cél. A különböző épületrészekben elhelyezkedő raktárak adottságai különbözőek; az egyenletes hőmérséklet és páratartalom biztosítása jelenleg nem megoldott mindegyik helységben, bár a páratartalom és a hőmérséklet mérését rendszeresen végezzük. Helyhiány miatt kényszerűségből jelenleg a Múzeum utca 4. szám alatti raktár épület pincei helyiségeiben is raktározunk műtárgyakat. Itt folytonosan küzdünk a penészesedés ellen, a nagyon rossz állapotú terek, a kiszámíthatatlan állapotú csövek állandó veszélyforrást jelentenek.

Az állagmegóvás terén a raktárakban a folyamatos portalanítás mellett a tárgyak korszerű, műtárgybarát anyagokba való csomagolása (savmentes papír, agro fátolyfólia, molinó vászon) hosszútávra szóló feladat.

Az állandó kiállítás adottságai miatt (nyitott, enteriőrök) az itt elhelyezett tárgyak műtárgyvédelmi szempontból fokozott gondoskodást igényelnek. A kiállított műtárgyak portalanítását állapotuk ellenőrzését rendszeresen végezzük. Jelenleg a legnagyobb gondot a rendkívül alacsony páratartalom jelenti.

b) A gyűjtemény felhasználása

A néprajzi gyűjtemény műtárgyainak 4%- a látható a múzeum állandó kiállításán. Külső helyszínen tartósan van kiállítva közel 350 darab tárgy (a Hortobágyi Nemzeti Park és a hajdúszoboszlói Fazekasház kiállítóhelyein). Időszaki kiállításokon leggyakrabban a viseletek a népi kerámia és a pásztorművészet van jelen. A gyűjteménybe tartozó műtárgyaknak kb. 20-30%-a szerepelt legalább egyszer időszaki kiállításon. Jelentős a néprajzi gyűjtemény iránti szakmai érdeklődés, ezt bizonyítja, hogy számos kiadványban láthatók fotók az itt őrzött műtárgyakról, szerepelnek filmekben és a sajtóban is. A Megyei Értéktárba került elemek illusztrálásához is példaanyagként szolgálnak a gyűjtemény darabjai.

A gyűjtemény hasznosulásának fontos területe, hogy kutatóként kézművesek és népi iparművészek gyakran felkeresik. A gyűjtemény egyes tematikusan válogatott tárgycsoportjai a néprajz szakos egyetemi hallgatók oktatását demonstrációs anyagként szolgálják.

4.4. Gyűjteményformálás

a) A gyűjtés

A néprajzi gyűjtemény a megyei múzeumi szervezet részeként feladatának tekintette, jelenleg megyei hatókörű városi múzeumként szintén feladatának tekinti, hogy Hajdú-Bihar megye néprajzi sajátosságait minél teljesebben tükrözze, s ennek érdekében a megye területéről arányosan, egyenletesen rendelkezzen műtárgyakkal. A korábbi tárggyűjtések hiányosságainak, feltűnő egyenetlenségeinek korrigálására való törekvés jelöli ki azokat a területeket és témaköröket, amelyek az aktív gyűjtőpolitikában a tárggyűjtésben prioritást élveznek. Ilyen területek például az alföldi festett bútor, a parasztpolgári férfi viselet, a paraszti női-férfi viselet nem ünnepi, hétköznapi darabjai, az ünnepi szokások tárgyai, a paraszti lakáskultúra, a takarítás, mosás, testi higiénia tárgyai, valamint a paraszti táplálkozáskultúra, a sütő-főző eszközök tárgyi világa. Figyelmet kell fordítani az eltűnő paraszti világ rekvizitumainak, a még fellelhető munkaeszközöknek a gyűjtése során a minél részletesebb adatfelvételre, a használat körülményei mellett a használatból való kiszorulás okainak és stádiumainak rögzítésére is.

A megye néprajzi térképének megrajzolása mellett a gyűjtemény építés másik ága abból az adottságból indul ki, hogy a Déri Múzeum néprajzi gyűjteménye magában foglalja Déri György népművészeti gyűjteményét, amely az egész Kárpát-medence területéről tartalmaz kvalitásos magyar és nemzetiségi tárgyi anyagot.

E gyűjtemény birtokában egyfelől törekszünk arra, hogy színvonalas népművészeti tárgyak megszerzésével egészítsük ki azt, másfelől ennek szellemében törekvünk az is, hogy a kortárs magángyűjtők kollekcióit lehetőségeinkhez mérten, minél teljesebben a múzeum gyűjteményébe integráljuk.

Szükséges lenne pontosan körül határolni az intézményen belül az egyes gyűjtemények gyűjtőkörét, mert az utóbbi időben a szerzeményezési gyakorlatban átfedések tapasztalhatóak a történeti, iparművészeti és a néprajzi gyűjtemény esetében. A gyűjteménygyarapodásnak viszonylag kis hányada származik passzív gyűjtésből, vagyis adományozásból; ezek gyakran jól adatolható egyedi tárgyak, de az is előfordul, hogy a nagyobb darabszámú adományok csekély forrásértékű, a gyűjteménybe nem illeszkedő tárgyakat is tartalmaznak.

b) Revízió és selejtezés: Lásd IV.

5. Fotótár

5.1. A fotógyűjtemény célkitűzése

A fotógyűjtemény fő célkitűzése a magyar fényképészeti örökség helyi jelentőségű darabjainak felkutatása, megőrzése és feldolgozása. A gyűjtemény fókuszában a múzeum gyűjtőterületével megegyező régió, a történeti Bihar illetve Hajdú vármegye területének fényképi reprezentációja áll, különös tekintettel Debrecen városára. A gyűjtemény, eredendő adattári jellegéből fakadóan, nem a fotóművészeti alkotásokra koncentrálnak, hanem a paraszti és polgári élet, a munka és az otthon, a város, a falu és a puszták mindennapjait, ünnepeit, tárgyi és szellemi kultúráját bemutató, dokumentációs felvételekre. A gyűjtés a technikai fényképezés valamennyi korszakát felöleli, a dagerrotípiától a digitális képig. A feldolgozó munka célja a gyűjtemény anyagának minél alaposabb feltárása és meghatározása, történeti helyének és jelentőségének megállapítása, a megszerzett ismeretek széles körű átadása, publikálása, a kutathatóság és a kiállíthatóság feltételeinek megteremtése, végső soron a feldolgozott gyűjtemény nyilvánossá tétele.

5.2. A gyűjtemény pozicionálása

A fotógyűjtemény a múzeumi gyűjtőmunka kezdetétől gyarapszik, egy idősebb tehát a többi gyűjteménnyel, eredeti fényképanyagában átfedések is mutatkoznak, hiszen kezdetben ugyanazok a szakemberek látták el a múzeumi munka minden részét, a gyűjtéstől a nyilvántartásig, a terepi fotótól a dokumentációs tárgyfotózásig. Az adattári fényképek a városi múzeum megalapításától kezdve dokumentálják a múzeum életét, kiállításainak változását, így ezek történeti jelentősége is felértékelődött az idők során, nem beszélve a többi gyűjteménybe sorolt eredeti fotográfiákról. A gyűjtemény összetételében megegyezik bármely más, hasonló elveket követő megyei/városi múzeuméval, nagyságát és kultúrtörténeti értékét tekintve azonban kiemelkedik azok közül, hiszen anyagának egy része nem pusztán helyi jelentőségű, hanem a magyar fotótörténet fontos emléke, s ezt igyekszik is hangsúlyozni és bemutatni.

5.3. A gyűjtemény története

A Déry Múzeum fotógyűjteményének története a legelső fénykép bekerülésével kezdődhetne, ha a múzeum alapításakor gondoltak volna önálló fotótár létrehozására. Így azonban a legelső bekerült papírképet, éppen úgy, ahogy a következőket is, a Könyv- és oklevéltár állományába sorolták be. Ezt az egyre parttalanabb gyűjteményt később egységekre választották szét, így a fényképek is a témájuknak vagy anyaguknak megfelelően kerültek az Érem- és Régiségtárba (amely később Néprajzi, Történeti és Régészeti gyűjteményre vált szét), vagy a Szépművészeti

és az Iparművészeti tárba, és ott is maradtak mind a mai napig (bár ez a rendszer 1974-ben, az Irodalmi gyűjtemény megszervezésével kissé megbomlott, mert abba a tematikus elosztási gyakorlatnak megfelelően, a többi gyűjteményből válogattak képanyagot is).

1907-ben városi segéllyel fényképezőgépet vásárolhatott a múzeum, így ettől az időtől kezdve Zoltai Lajos maga dokumentálta a saját ásatásait és néprajzi gyűjtéseit, a múzeum épületét és kiállításait, a városi építkezéseket és bontásokat, jeles eseményeket. A saját maga által laborált negatív üveglemezeknek nyilvántartási számot adott – ezek a képek jelentették az 1935-ben felállított, adattári képek gyűjteményeül szolgáló Fotótár alapját – amelynek ma ez az egyik legfontosabb és legértékesebb része. Az ekkorra felhalmozódott képek között Balogh István tett rendet (múzeumi gyakornokként), ő állította össze az első önálló fotóleltárt („a Déri Múzeum film-, negatív- és diapozitív lemezeiről készült jegyzék- könyv”). Ekkortól sorolták a Fotótárba az 1917-ben, Haranghy György debreceni fényképész árverésén szerzett, mintegy 538 darab negatív üveglemezt is, amelyet eredetileg az oklevéltárba leltároztak be.

A Déri Múzeum épületének felépülésekor a Fotótár is új helyzetbe került, amennyiben önálló laboratóriumot kapott új gépekkel és kezelővel. A múzeumi fényképész szerepét 1931 és 1934 között Kozmann Leó debreceni műtermes fényképész töltötte be, aki „a múzeumi helyiség, felszerelés és üzemek használata ellenértékéül” féláron dolgozott a múzeumnak; de munkája során rendszeresen fotózta a városi eseményeket és épületeket is, Zoltai nyomába lépve. 1935-től Piribauer István fényképész végezte ideiglenesen ugyanezt a munkát. 1937-ben egy komolyabb laboratórium felszerelését határozták el, amelyet az épület alagsorában alakítottak ki, s ellátták nagyító-, fényesítő- és vágógéppel, reflektorral és tükörreflexes fényképezőgéppel, vezetésével pedig Hegyi Zoltán vegyésztanárt bízták meg, aki 1941-ig látta el ezt a feladatot. A világháború után sokáig nem volt külön kezelője a Fotótárnak, a dokumentációt és olykor a fényképezést is az ezzel alkalmilag megbízott segéderő végezte, az 1950-es évek végétől Kányási István és Faragó István. 1961-től 1996-ig Feketéné Molnár Erzsébet, azóta Lukács Tihamér dolgozik múzeumi fényképészként és a Fotótár kezelőjeként, illetve 2011-től Szabó Anna Viola fotótáros.

A Fotótár kezdettől fogva adattárként működve, képállománya ezekben az évtizedekben is leginkább múzeumi munkafotókkal, ásatási, néprajzi, kiállítási és tárgyfotókkal, illetve ajándékozás révén bekerült dokumentációs felvételek negatívjaival gyarapodott. A többi gyűjteményben tovább szaporodó pozitívok nem tartoztak a felügyeleti körébe.

2011-ben határozta el a múzeum vezetése a Fotótár önálló gyűjteménnyé fejlesztését, amelynek során közös, alapos és végleges nyilvántartásba lenne sorolandó a múzeum teljes történeti képállománya, negatív és pozitív egyaránt. Ez a munka jelenleg is zajlik, amelynek

végeredményeként remélhetőleg egy gazdag, átlátható, hozzáférhető és kutatható gyűjtemény fog előállni.

Törzsgyűjtemény

A Fotótárban törzsgyűjteménynek leginkább a helytörténeti fotóanyag tekinthető, ez a legnagyobb és leggazdagabb egység, ez forog kiállításokon és a fotógyűjtemény múzeumban betöltött helyét és szerepét is ez fejezi ki leginkább.

Részgyűjtemények

A Déri Múzeum Fotótára két nagy egységre tagolódik. Az egyik a fent leírt *Adattári gyűjtemény*, amelynek 1935-től folyamatos nyilvántartásában jelenleg 129.000 fénykép található. A 2000-es évek közepe óta a fotótárban csak digitális képek készülnek, a laborálás megszűnt. Az utóbbi évek szisztematikus feldolgozó munkája eredményeként a korábbi évek üvegnegatívjairól, kisfilmjeiről és diáiról is digitális másolat készül. A digitalizálás során szétválasztjuk a valóban adattári jellegű képeket – elsősorban műtárgyfotókat – a ma már eredeti, forrásértékű felvételnek minősülő képektől – ilyenek például a városképek – és átsoroljuk a 2011-ben létrehozott *Eredeti fényképek gyűjteményébe*. 2013-ban megkezdődött a múzeum egyéb gyűjteményeiben található pozitív képállomány digitalizálása és ebbe a gyűjteménybe való besorolása (a jobb visszakereshetőség érdekében az eredeti leltári számok megtartásával).

A két nagy egységen belül nincsenek részgyűjtemények, csak a leltárkönyvi bejegyzés jelzi, hogy a kép melyik múzeumi egységhez kapcsolódik; mégis megnevezhető néhány nagyobb korpusz. A legnagyobb tematikai egységet a Hortobágyot ábrázoló képek jelentik, amelybe beletartoznak Zoltai Lajos, Ecsedi István, Lükő Gábor, Béres András felvételei, ide tartozik a fent említett Haranghy-féle képállomány, és ennek az egységnek a részét képezik immár a Történeti és (majd) a Néprajzi gyűjtemény pozitív hortobágyi fotográfiai is, amelyek a puszta legkorábbi fényképi ábrázolásai közé tartoznak, az 1860-as évekből. A képek nincsenek fizikailag szétválasztva, de a keresőszavas leltározás eredményeképpen bármikor megtalálhatók, akár digitális, akár tárgyi mivoltukban.

Nagyobb egységet képez Ecsedi István észak-európai illetve balkáni és keleti utazásainak fényképdokumentációja, amelyet a raktárrendezés során tártunk fel és leltároztunk be, illetve Zöld József polgármesterhelyettes és díjnyertes amatőr fényképész 1930-as évekbeli olaszországi utazásainak két nagy albuma.

Szintén nagyobb egység állítható össze Benkő László fényképész múzeumunknak adott negatív- illetve ezekről készült pozitívjaiból, amelyek részben az 1930-as években készült városképek, de túlnyomóan az 1944-es bombázás rombolásait, majd a háború utáni újjáépítést dokumentálják. A háborús tematikához tartozik a történeti gyűjteményben az az I. világháború után megindított lakossági gyűjtés eredményeként bekerült képanyag, amely eltűnt és fogságba esett debreceni honvédeket ábrázol, debreceni műtermekben készült képeken. Ez is kiegészül egyéb, a fronton készült amatőr képsorozatokkal, háborús albumokkal (az olasz és a bukovinai frontról, illetve az 1940-es erdélyi bevonulásról).

A Fotótár eddigi legnagyobb vállalkozása a Gondy és Egey műterem fényképhagyatékának feldolgozása. Az 1864-től negyven éven át működő fényképésműterem utánrendelőkönyvei, 32.000 portréval, illetve a családtól és egyéb hagyatékokból szórványosan bekerült képanyag teljes körűen reprezentálja a műterem munkáját, és így, mennyisége és folyamatossága révén a magyar fotótörténet kiemelkedő értékét jelenti. Az utánrendelőkönyvekbeli portrék teljes mennyiségének 2015-ben elvégzett digitalizálása után, 2016 januárjától egy weblapon válik nyilvánossá és kereshetővé a hagyaték.

A Fotótár egyetlen különgyűjteményét az ún. Mezey-gyűjtemény jelenti: ifj. Mezey Lajos biharnagybajomi gyógyszerész és amatőr fényképész (Mezey Lajos nagyváradi, úttörő fényképész fia), 1900-1910 körül készült, jórészt családi, másrészt tájképi felvételeinek gyűjteménye. A 2013-ban, pályázatból megvásárolt hagyaték tartalmaz 193 darab üvegnegatívot (23 esetben eredeti pozitívval), 5 darab Mezey által készített és kasírozott portrét és 57 darab kortárs műtermekben készült vizitkártyát a családról, rokonokról, barátokról, a falubeliekről és gyógyszerészkollégákról. Adattári feldolgozásra kölcsön kaptuk mindemellé a családi albumot, benne idősebb Mezey Lajos képeivel (akinek korai, átfestett sópapír portréi eddig is a Képzőművészeti gyűjteményben voltak, most az állandó kiállításon láthatóak) és egyéb szórvány képeket, így id. Mezey sztereoképeit, amelyeket a családi kötődés miatt egyelőre megtartott a tulajdonos; 80 üveglemezt pedig letétként kapott meg a gyűjtemény.

2022-ben került a gyűjteményben Vencsellei István hagyatéka.

5.4. Gyűjteményformálás

A gyűjtemény sajnos jelenleg hiába is határozná meg aktív gyűjtési stratégiát, a gyűjteményfejlesztésre nincsen közvetlen anyagi lehetőség. Pályázati úton próbálunk debreceni fotós hagyatékokat megmenteni. A gyarapítás során ezen kívül szeretnénk a polgári, családi, privát fotóállományt is fejleszteni, hiszen a fotógyűjtemény elsősorban a népi és a nyilvánosság

kultúrájára koncentrálni. A raktárrendezés során több ilyen, század eleji, mindeddig leltározatlan anyagot találtunk és soroltunk be, illetve a feldolgozandó pozitív képek, és a hagyatéki képek között is várható, a gyűjteménynek ezt a profilját támogató képanyag. Ezen kívül azonban csak az ajándékozási hajlandóságra apellálhatunk.

Revízió és selejtezés: Lásd IV.

6. Történeti Gyűjtemény

6.1. Általános alapelvek:

a) A gyűjtemény célkitűzése:

A Történeti Gyűjtemény legfontosabb feladatai között szerepel a helytörténeti vonatkozású írott és tárgyi emlékek felkutatása, megőrzése és feldolgozása, valamint azoknak nagyközönség előtti bemutatása.

Kiemelten fontos feladat a Debrecen polgárosodásával kapcsolatos hagyatékok, a már megszűnt intézmények, egyesületek tárgyi és írott dokumentumainak a közgyűjtemények számára történő megmentése.

A Történeti Gyűjtemény a helytörténészekkel és gyűjtőkkel együttműködésre törekedve figyelemmel kíséri a magángyűjtemények gyarapodását, pályázati lehetőségek felhasználásával a továbbiakban is feladatának tekinti a pótolhatatlan írott és tárgyi dokumentumok megvásárlását.

A gyűjteményben őrzött írott és tárgyi és tárgyi dokumentumok jelentős forrásként szolgálnak a helytörténeti kutatás számára, ennek érdekében a gyűjtemény munkatársai a műtárgyakat folyamatosan gondozzák, biztosítják azok kutathatóságát, publikációkban ismertetik, elemzik, kiállításokon mutatják be azokat.

A külső kutatók számára egész évben kutatási lehetőséget biztosítanak, a múzeumi intézmények munkáját kölcsönzésekkel segítik.

b) Pozicionálás:

A gyűjteményi munka legfontosabb feladata a célkitűzések teljesítéséhez: a műtárgyak bemutatása; a gyűjtés- és gyűjteménytörténeti kutatások; a külső kutatók és múzeumi intézmények munkájának támogatása; valamint a gyűjteménygyarapítás.

A műtárgyvásárlások során az elsődleges szempont a hiányzó kultúrtörténeti darabok megszerzése, a múzeumalapító törekvésének és akaratának megfelelően. Emellett cél olyan

dokumentumok és hagyatékok megszerzése, melyek pótolhatatlanok a város történetét kutatók számára.

A numizmatikai gyűjtemény második legjelentősebb az országban, 2020 óta saját muzeológus látja el a gyűjteménnyel kapcsolatos feladatokat.

6.2. Gyűjteményleírás:

a) Gyűjteménytörténet:

A Történeti és Dokumentációs gyűjtemény kialakítására csak 1964-ben került sor. Mivel nem szerves, az múzeum alapítása óta tudatos gyűjtőmunkával létrejött gyűjtemény, csak az utóbbi évtizedekben nyílt lehetőség a gyűjtemény építésére.

b) Részgyűjtemények:

A gyűjtemény legjelentősebb részei:

Írott forrás- és dokumentációs gyűjtemény: A Városi Múzeumba megalakulását kezdődően bekerült kéziratokat és aprónyomtatványok gyűjteménye. Ezek az alább felsorolt gyűjteményi csoportba rendezve kerültek rendezésre

Oklevélgyűjtemény:

Nemesi levelek

Díjak, kitüntetések igazoló iratai

Céhtörténeti iratok:

A debreceni kézművesség írott dokumentumai,

céhkönyvek, szabadulólevelek

Patika, gyógyászati gyűjtemény

Országosan ismert, gyógyszerészet szakkönyvtár

Családi hagyatékok

Térképgyűjtemény

Tárgyi dokumentumok:

Bútorgyűjtemény

Porcelángyűjtemény

Éremgyűjtemény

Textilgyűjtemény

Óngyűjtemény

6.3. Gyűjtemény regisztráció és gyűjteménykezelés:

a.) A gyűjtemény nagysága:

A gyűjteményünkben őrzött műtárgyak száma 19.376 darab

b.)Regisztráció:

Az egyedileg beletárolt műtárgyak adatai hagyományos módon a gyarapodási naplóban és a leltárkönyvben is szerepelnek. Regisztráció fok közel teljesnek mondható.

c) Dokumentáció:

Folyamatosan zajlik a műtárgyak állapotfelmérő dokumentációjának elkészítése a kijelölt műtárgyvédelmi felelős részvételével. A felmérés az állandó kiállításban szereplő műveket és a Déri Múzeum raktárában lévő műtárgyakat foglalja magába.

6.4. Gyűjteménymegőrzés és gyűjteménykezelés:

A műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelően lehetőségekhez mérten törekedünk az állandó hő és páratartalom biztosítására. A gyűjteménykezelő folyamatosan portalanít, szükség esetén feltöröl.

6.5. Gyűjteményformálás:

a) Gyűjtés: műtárgyvásárlások során az elsődleges szempont a hiányzó kultúrtörténeti darabok megszerzése

b) Revízió és selejtezés: Lásd IV.

III. A gyűjteménygyarapítás jogi és etikai elvárásai

1. Jogi elvárások

A Déri Múzeum az MM/33102/2013 számú működési engedélyében meghatározottak szerint a természettudomány, régészet, történet, numizmatika, néprajz, képzőművészet, iparművészet, irodalomtörténet, agrártörténet gyűjtőkörére vonatkozóan fejtheti ki szakmai tevékenységét.

Az intézmény szakmai besorolása: vármegyei hatókörű városi múzeum. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (továbbiakban: Kultv.) 2013. január 1. napjával hatályos 37/A. §-a, 42. §-a, valamint a 45.§ és 45/A. §-ai alapján gondoskodik a kulturális javak meghatározott anyagának folyamatos gyűjtéséről, nyilvántartásáról, megőrzéséről és restaurálásáról, tudományos feldolgozásáról és publikálásáról, valamint kiállításokon és más módon történő bemutatásáról, a közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátásáról. A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 20. §-a alapján területileg illetékes vármegyei hatókörű városi múzeumként régészeti feltárást végez. A működési engedélyében meghatározott gyűjtőterülete: Debrecen Megyei Jogú Város és Hajdú-Bihar vármegye közigazgatási területe. Gyűjteménye vétel, ajándékozás, öröklés, csere, a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott átadás, saját előállítás vagy saját célú előállíttatás, valamint egyéb – jogszabály alapján történő – muzeális intézményi elhelyezés révén is gyarapítható – gyűjtőterületétől függetlenül – Magyarország teljes közigazgatási területén. Az 1997. évi CXL. törvény 37./B § 4. pontja alapján a Déri Múzeum Magyarország közigazgatási területén kívül is folytathatja gyűjteménygyarapítási tevékenységét, ha az adott ország jogrendje azt lehetővé teszi.

2. Etikai elvárások

A Déri Múzeum gyűjteménygyarapítási tevékenységét az ICOM (Múzeumok Nemzetközi Tanácsa) által megfogalmazott etikai alapelvek teljes körű figyelembe vételével valósítja meg.

IV. Revízió

A gyűjteményformálás során napjainkban egyre fontosabb a bekerülési szelekció alkalmazása, vagyis törekedni kell arra, hogy csak tudatos választás útján kerüljenek a gyűjteménybe műtárgyak, duplumok ajándékként való elfogadása sem indokolt.

A rossz állapotú, kevés forrásértékkel bíró tárgyak szelektálása, a többi tárgytól való elkülönítése a raktározás optimálisabb körülményeinek szempontjából is indokolt. Több szempontú (muzeológiai, műtárgyvédelmi) szelektálás után bizonyos gyarapodási számon nyilvántartott, rossz állapotú, hiányos tárgyak selejtezését is el kell indítani.

A muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről szóló 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendeletnek megfelelően zajlik.

A revízió során gondoskodunk a nemzeti vagyongazdálkodás feladatának a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 7. § (2) bekezdése szerinti megvalósulásáról. A revíziót érintő tételek kijelölésére az éves munkatervben kerül sor.

V. A gyűjtemények hosszú távú tárolásának feltételei

A múzeumokról a legtöbb embernek a mutatósan kialakított és érdekes tárlatok jutnak eszébe, pedig a láthatatlan háttérben ott vannak a különböző típusú raktárak, melyek, ha gondos vannak megtervezve, megkönnyítik a kiállítások tervezését és a feldolgozásokat előkészítő kutatómunkát.

A múzeumi raktárakkal szemben a legfontosabb követelmény, hogy a muzeális értékű tárgyak és archívumi anyagok ne károsodjanak, ugyanakkor mindenkor és könnyen hozzáférhetőek legyenek. Jelenleg a Déri Múzeum raktárai nem felelnek meg sem az állományvédelmi követelményeknek, sem a könnyű hozzáférhetőségnek, ezért a tárgyak fokozott felügyelete szükséges.

A raktárak funkcionális okokból kisebb alapterületű egységekre osztottak. A funkció figyelembe vételével polcos és magaspolcos rendszer van a raktárakba, fontos lenne tömbösített és mobil raktártechnológia kialakításra. A mobil tárolórendszerek számos előnnyel rendelkeznek a fix állványokkal szemben, melyeknél minden állványsor között folyosó van. E megoldás a rendelkezésre álló helyet optimálisan használják ki, mivel csak egy folyosóra van szükség. Főleg akkor érdemes használni őket, ha a klimatizált helyiségek magas négyzetméterenkénti rezsiköltsége miatt szükséges a hellyel való takarékoság, ha többféle anyag elhelyezésére van szükség ugyanakkora területen, illetve e rendszer révén a beruházási ár is csökkenthető.

Hosszútávú megoldás egy új, az állományvédelmi elvárásoknak megfelelő raktár kialakítása. A megtervezéséhez szükséges alapadatok rendelkezésünkre állnak.

Debrecen, 2023. február 8.

Készítette:

Dr. Lakner Lajos

tudományos igazgatóhelyettes

Dr. Angi János
igazgató

DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIA

2023.

Tartalomjegyzék

1. A digitalizálás célja, prioritásai:	3
1.1. A digitalizálás jogszabályi környezete	4
1.2 A digitalizálás céljai	9
2. A közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályai	9
2.1 Célcsoportok	9
2.2 A digitalizáláshoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszer alapelemei	10
2.3 Digitalizálandó tartalmak.....	11
2.4 A digitalizálásra alkalmas eszközpark	11
3. A hosszú távú tárolás feltételei	12
4. SWOT-analízis	13

1. A digitalizálás célja, prioritásai:

A tanulási, informálódási szokások gyökeres megváltozásával a tudásközvetítés megkerülhetetlen feltétele, hogy a rendelkezünk-e megfelelő mennyiségű és minőségű digitálisan elérhető tartalommal, és arra épített szolgáltatásokkal.

A közgyűjteményi, kulturális örökségi tartalmakra épített ismeretközlés nem korlátozódik csupán az oktatásra, hanem a kreatív ipar területein is jelentős forrást jelenthet. A digitális tartalmakra épülő új technológiák alkalmazásával a kulturális turizmus, az idegenforgalom területén jelentős értéknövelt szolgáltatásokat lehet létrehozni, és ezáltal forgalom és bevétel-növekedést generálni, szélesebb körben ismertté téve hazánk kulturális értékeit.

A digitális kulturális örökség hosszú távú megőrzése kiemelt kötelesség a múzeumok számára. Az analóg formában őrzött kulturális nemzeti vagyon digitális reprodukciója alapvető érdek, ennek az adattömegnek a megőrzése, megfelelő transzformációja a legkorszerűbb technológiákkal kötelesség. A digitális megőrzés és technológiai feltételeinek biztosítása állami feladat. A közgyűjtemények a digitális tudásalapú társadalom legfontosabb tartalomszolgáltatói. A muzeális intézmények gyűjteményeiben őrzött és bemutatott kulturális örökséget digitális formában hozzáférhetővé kell tenni a társadalom minél szélesebb rétegei számára. A magyar társadalom egészének érdeke, hogy tagjai közül minél többen hozzáférjenek a digitális tartalmakhoz, használják tudásuk gyarapítására, az információs sztrádán áramló adatok és információk ellenőrzéséhez.

A Déri Múzeum aktív szereplője kíván lenni a Digitális Jólét Program és a Digitális Oktatási Stratégia megvalósításában. Ennek megfelelően határoztuk meg a digitalizálási stratégiánk céljait, az eszközszükségletet és hosszú távú tárolás feltételeit és a digitalizálandó tartalmak körét.

1.1. A digitalizálás jogszabályi környezete

Európai stratégiák

Lundi Alapelvek

Az Európai Unió tagállamainak képviselői és szakértői 2001-ben megalkották a Lundi alapelveket, amelyek megalapozták az európai kulturális örökség digitalizálásának irányait. Megállapították, hogy „Európa kulturális és tudományos tudáskincset hordozó forrásai egyfajta sajátos közvagyonot képeznek, belőlük áll össze sokszínű társadalmaink kollektív és egyre gyarapodó emlékezete, amely egyben szilárd alapul is szolgál a digitális tartalomipar fejlődéséhez”.

Az alapelvek fő megállapításai a digitalizált kulturális örökségről:

- hozzáférhetőség és fenntarthatóságot,
- a kulturális sokszínűség, az oktatás támogatása.

Pármai Charta

Az Olasz Kulturális Minisztérium irányításával 2002-ben hozták létre hét tagállam közreműködésével a MINERVA Projektet, amelybe 2004-ben bevonták az akkor újonnan csatlakozó tagállamokat is. A projektben a kulturális minisztériumok és intézmények közösen vettek részt. A cél egy európai adatbázis létrehozásának előkészítése volt, amelyben az európai kulturális örökség dokumentumai közösen kereshetőek.

A megújult MINERVA-program első stratégiai megbeszélésén (2004. február 10.) tíz pontban fogalmazták meg a digitalizálással kapcsolatos fő feladatokat:

- Az új technológiák intelligens felhasználása
- Hozzáférhetőség
- Minőség
- A szellemi tulajdonjog és a személyes adatok védelme
- Közös működtetés (interoperabilitás) és szabványok
- Nyilvántartások és többnyelvűség
- Benchmarking

- Országos, európai és nemzetközi együttműködés
- Bővítés (együttműködés)
- A jövő közös építése

Európai Digitális Menetrend

Az Európai Digitális Menetrend az információs és kommunikációs technológiákban (IKT) rejlő lehetőségek hatékonyabb kiaknázását javasolja az innováció, a gazdasági növekedés és a haladás előmozdítása érdekében. Egyik kulcsterülete Európa kulturális emlékeinek digitalizálása és megőrzése. Az Európai Digitális Menetrendben megfogalmazott uniós elvárások mentén alakult ki Magyarország 2014–20-as stratégiája, a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia.

A Bizottság ajánlása (2011. október 27.) a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről (2011/711/EU)

A kulturális tartalmak digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről az Európai Bizottság először 2006-ban fogalmazott meg ajánlásokat. A Bölcsék Tanácsának javaslatai, az Europeana létrejötte és kezdeti sikerei, valamint a gazdasági, társadalmi környezet változásai (a kreatív ipar jelentőségének növekedése, az információtechnológia fejlődése, a szerzői jogi problémák mibenlétének kikristályosodása) miatt 2011. október 27-én ennek aktualizálására került sor. Az ajánlás a digitalizálás szervezési és finanszírozási kérdéseivel, a köztulajdonban lévő és szerzői jogvédelem alatt álló tartalmak digitalizálásával és online hozzáférhetőségével, az Europeana-val, valamint a digitális megőrzés kérdéseivel foglalkozik stratégiai szinten. Az Európai Bizottság két évente kér országjelentést az egyes tagállamoktól, amelyben az ajánlás adaptálásának eredményeiről kell beszámolni.

Európai Bizottság Európa digitális jövőjének megtervezése (2020)

2020-ban az „Európa digitális jövőjének megtervezése” című második ötéves digitális stratégia három fő digitális célkitűzésre összpontosított: az emberek érdekeit szolgáló

technológiára, a méltányos és versenyképes gazdaságra, valamint a nyitott, demokratikus és fenntartható társadalomra.

Digitális iránytű: a digitális évtized európai módja (2021)

2021-ben ezt követte a tízéves „Digitális iránytű: a digitális évtized európai módja” című dokumentum, amely konkrét formába öntötte az EU 2030-ra vonatkozó digitális törekvéseit.

A javasolt jogok és elvek:

- az embereket és a jogaikat helyezik a digitális átalakulás középpontjába;
- támogatják a szolidaritást és az inkluzivitást;
- biztosítják a választás szabadságát az online térben;
- elősegítik a digitális nyilvános térben való részvételt;
- fokozzák az egyének biztonságát, védelmét és szerepvállalását;

Magyar stratégiák

A Kormány 1582/2022. (XI. 30.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Digitalizációs Stratégiájának (2022–2030) elfogadásáról, amely ahhoz kíván hozzájárulni, hogy Magyarország a digitális átalakulás szükségszerűségét felismerve a digitális infrastruktúrát, gazdaságot, oktatást és a digitális közszolgáltatásokat állítsa versenyképességi és modernizációs törekvéseinek középpontjába. Az NDS keretstratégiaként rendszerezi, egységes szerkezetbe foglalja, aktualizálja, illetve szükség szerint kiegészíti a digitalizációval összefüggésben eddig elkészült kormányzati dokumentumok helyzetértékelését, jövőképét és eszközrendszerét.

A digitalizációs területen az elsőrendű EU-s dokumentum 2030-ig a Digitális Iránytű (A digitális évtizedhez vezető út) szakpolitikai program céljait a Nemzeti Digitalizációs Stratégia is leképezi

Digitális Jólét Program 2.0

A 2015 őszen lezárult az Internetkon, azaz az internetről és a digitális fejlesztésről szóló nemzeti konzultáció, ennek eredményeként jött létre a Digitális Jólét Program.

Előkészítésének alapvető kérdései a mobil és vezetékes hálózatok fejlettségére, a digitális tartalmak hozzáférhetőségére vonatkoztak. A Digitális Jólét Program célja a technológiai fejlődéshez való felzárkózás után a digitalizáció társadalmi és gazdasági hatásainak optimalizálása, kiaknázása. Ennek a célnak a megvalósítási folyamatában a közgyűjtemények mint alapvető, meghatározó és megbízható tartalomszolgáltatók szerepelnek. A Program akkor ér el eredményt, ha megvalósul a felhasználó számára megfelelő tartalomnak a megfelelő időben az adott, érdeklődő felhasználó számára való biztosítása. A kormány 2017. július 19-én a 1456/2017-es kormányrendeletben határozott a Digitális Jólét Program kibővítéséről, annak 2.0-s verziójáról. A digitális infrastruktúrának az állampolgárok számára történő biztosítása érdekében támogatja többek között a Szupergyors Internet Program keretében megvalósuló fejlesztéseket, az 5G hálózati lefedettség érdekében megvalósuló mobil- és alkalmazásfejlesztéseket. A digitális kompetencia mérésére egységes rendszer kidolgozását írja elő, valamint a kompetenciafejlesztésben Digitális Jólét Szoftver Alapcsomagot és Digitális Jólét Klub program kidolgozását rendeli el. Okos Város és Okos Térség mintaprojekttel erősíteni szeretnék a helyi, közösségi digitális együttműködést azért, hogy a digitalizáció összetartó erőként jelenjen meg a közösség életében. A Digitális Jólét Program 2.0-nak sarkalatos pontja, hogy a digitalizáció következtében létrejövő társadalmi és élettani hatásokat kontrollálják, valamint a Digitális Jólét Programban való részvétel a határon túl élő magyar közösségek számára is lehetséges legyen.

Digitális Oktatási Stratégia

A magyarországi Digitális Oktatási Stratégia átfogja az oktatásnak a köznevelésre, szakképzésre, felsőoktatásra és felnőttképzésre vonatkozó szegmenseit. Célja az információkezelés képességének elsajátítása.

A közgyűjtemények csak akkor válhatnak valódi, versenyképes tartalomszolgáltatókká, ha korszerű, innovatív és rendszeresen, gyakran frissülő tartalmakat állítanak elő. A közgyűjtemények munkája összefonódik a digitális oktatással, ugyanis a közgyűjtemények rendelkeznek megfelelő humán és infrastrukturális feltételekkel. Aktív

szerepet vállalhatnak új típusú tan- és oktatási segédletek kialakításával, létrehozva egy minőségi digitális kulturális környezetet.

Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia

A Digitális Nemzet Fejlesztési Program részeként 2017. június 28-án, a Kormány által elfogadott 1404/2017-es kormányhatározattal a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia azzal a céllal jött létre, hogy a társadalom minél szélesebb köre számára biztosítsa az akadálytalan hozzáférést az elektronikus tartalmakhoz. A digitális, elektronikus tartalmak létrejöttét indokoló, alapvető állományvédelmi szemponton túl egy más, a felhasználók felé irányuló, azok igényeinek elektronikus úton való maximális kielégítését szolgálja. Lehetővé teszi a magyar nemzeti örökség terjesztését, az állampolgárok digitális kompetenciáinak fejlődését. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia első szakasza 2020-ig tartott. A cél az, hogy az összes digitalizálandó dokumentum 50%-a digitalizálva legyen, és ezeket a tartalmakat egy közös felületen el lehessen érni. Ezzel párhuzamosan a digitális tananyagok száma 40%-kal emelkedjen. A könnyebb hozzáférés biztosításával és a digitális kompetenciák fejlesztésével növekedni fog a közgyűjteményi digitalizált tartalmakat kereső felhasználók száma is. A második szakasz 2020-tól 2025-ig tart. 2025-ig az audiovizuális archívumok teljes körű tartalomszolgáltatással kell, hogy rendelkezzenek, és létre kell jönnie egy folyamatosan működő és visszakereshető internetes archiválási szolgáltatásnak a Kárpát-medence egész területén.

Fehér könyv

A Fehér Könyv a múzeumok, könyvtárak, levéltárak és audiovizuális gyűjtemények számára egyfajta zsinórmértékként szolgálva elősegíti az egységes elvek mentén történő műtárgy-digitalizálást.

1.2 A digitalizálás céljai

- a **múzeum gyűjteményeinek újrapozicionálása a távoli kutatás lehetősége** megteremtésével; a világhálón keresztül bárki bárhol elérheti a föltöltött digitális tartalmakra,
- műtárgyak védelme, sok esetben a digitalizálás az egyetlen lehetőség **dokumentumok hozzáférhetővé tételére,**
- az **élethosszig tartó tanulás** támogatása
- hozzájárulás a formális tanulás megújításához, amennyiben lehetővé teszi **új típusú és digitális tankönyvek készítését**
- az társadalom tagjai szabadságának növelése és a kritikai gondolkodás elősegítése a sokféle **tudástartalom hozzáférhetővé tétele** révén
- a nemzeti kulturális emlékezet szolgálata, az **emlékezetpolitika** működtetésében való aktív részvétel elősegítése
- a helyi és a közösségi **identitás erősítése**
- a múzeum működése **nyilvánossága biztosítása**, ami elősegítheti a múzeumok társadalmi haszna mind szélesebb körben való fölismerését
- a kultúra irányítói és a nagyközönség előtt is világossá teszi, hogy a múzeumok nem kiállítóhelyek, hanem gyűjtemények megőrzését és feldolgozását biztosító kulturális intézmény

2. A közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályai

2.1 Célcsoportok

A digitalizálás és szolgáltatás során tisztában kell lenni az egyes célcsoportok igényeivel. Ezek meghatározása a stratégia végrehajtásának fontos előfeltétele. A digitális korban átalakul és jelentősen megnő a múzeumi adatokat használók köre. A digitalizálás és digitális írástudás bővülésével a társadalom egyre nagyobb része válik a múzeumi információk felhasználójává. Az interneten hozzáférhetővé tett múzeumi dokumentumok területi korlátozás nélkül elérhetők.

Az oktatás különböző szintjei alapján

A közoktatás igényei kiemelt feladatok elé állítják a múzeumokat, mivel a tanuló és tanár mindennapi eszközévé válnak az informatikai eszközök, amelyekkel a múzeumokban őrzött információk egyre nagyobb szerepet kapnak.

Kutatói igények

A múzeumban összegyűjtött tárgyakra és fölhalmozott információkra számos kutatás épülhet.

Az „egész életen át való tanulás” igénye

a célközönség életkori és társadalmi rétegzettség tekintetben is megváltozik, és jelentősen kibővül.

További célcsoportok

A piaci szféra is egyre nagyobb mértékben használni fogja a digitális objektumokat (kiadók, tartalomszolgáltatók, turisztika, kreatív ipar stb.). A fogyasztékkal élők is növekvő mértékben veszik igénybe digitális szolgáltatásainkat. Nemzetközi közönség (határon túli, tengeren túli, európai szempontok)

2.2 A digitalizáláshoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszer alapelemei

Korlátozott reprodukálhatóság biztosítása – A digitális másolatnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy az eredeti dokumentum reprodukálható legyen. A reprodukálhatóság korlátai dokumentumtípusonként változnak.

Azonosíthatóság – A digitalizált dokumentum és a digitális másolat közötti kapcsolatnak azonosíthatónak kell lennie.

Hitelesség – A digitális másolatnak hitelesen kell leképeznie a digitalizált dokumentumot. A hitelesség kritériumai dokumentumtípusonként változnak.

Helyettesítés – A reprodukálhatóság, azonosíthatóság és hitelesség elvárásai teljesülésének eredményeként biztosítható lesz, hogy a digitalizált dokumentum helyettesíthető lesz a digitális másolattal.

Szabványos metaadatok – A digitális dokumentumok leírása kizárólag szabványos metaadatokkal történhet.

Metaadatok szintjei – A digitalizáláshoz kötelező metaadatokat kapcsolni. A digitalizáláshoz kapcsolódóan különböző szintű metaadatok kapcsolódhatnak.

2.3 Digitalizálendő tartalmak

- szakleltárkönyvek, a kutatáshoz
- adattári anyagok, a feldolgozáshoz és a megértéshez
- műtárgyak listáját, melyek digitalizálásának ütemtervét a gyűjtemények vezetői és felelős muzeológusai évente a munkaterv keretében készítik el. Ezek a stratégia terv mellékletét képezik, ugyanis idővel változik, mi lehet fontos és érdekes a nyilvánosság számára.
- kiadványok

A fenti tartalmak egyszerre veszik figyelembe a feldolgozásban résztvevő kutatók és a tartalmakat felhasználók (magánszemélyek, digitális és hagyományos újságok, ismeretterjesztő írások stb.) érdekeit. A kutathatóság és a digitális tartalmak elérhetőségének biztosítása két olyan alappillér, melyekkel a Déri Múzeum hozzá tud járulni a Digitális Jólét Program és a Digitális Oktatási Stratégia sikeréhez

2.4 A digitalizálásra alkalmas eszközpark

Az elmúlt időszakban a digitalizálás terén jelentős fejlesztések történtek a könyvtárakban és a levéltárakban. Korszerű, a műtárgyak maximális védelmét biztosító szkennerek és egyéb eszközök kerültek beszerzésre. Sajnos a múzeumok érthetetlen módon kimaradtak a fejlesztésekből, pedig akkor is lehetett tudni, hogy a digitalizálásra érdemes kulturális örökséget a muzeális intézmények őrzik.

Elsődleges feladat ilyen eszközök beszerzése. Addig a legszorosabb működünk együttműködünk a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárával és a Méliusz Juhász Péter Könyvtárral.

3. A hosszú távú tárolás feltételei

1. Redundáns fizikai (host) környezet alkalmazása (MS Hyper-V Failover Cluster, redundáns iSCSI NAS eszközökkel)

- magas fokú online rendelkezésre állás (host node-okon futtatott virtuális szerverek, így bármely fizikai szerver kiesése esetén a többi azonnal átveszi a virtuális szerepköröket)
- magas fokú adattárolási biztonság
- gyors adatelérés
- bővíthetőség
- korszerűsíthetőség (újabb technológiákra történő egyszerű, folyamatos átállás lehetősége)

2. Futtató és feldolgozó (szerver, adatbázis) környezet virtualizálása

- megbízható és redundáns adattárolás
- gyors rendszer visszaállítási lehetőség
- automatizálható, naplózott mentés (időzíthető, teljes körű)
- fizikai hálózattól jól elkülöníthető (adatvédelem)

3. Naplózott adatmentés és archiválás

- a szoftver által biztosított mentések rendszeres, nyilvántartott készítése, archiválása többféle, megbízható minőségű adathordozóra (RAID NAS eszköz valamint optikai adathordozó, DVD)
- a mentések kezelése (fizikailag is elkülönítve a rendszertől /a futtató környezettől távol, másik épületben/, védett, zárt helyen /páncélszekrényben/ tárolva)

- mentések naplózott, rendszeres, időszakos felülvizsgálata, rendszeres újra-archiválása az aktuális technológiáknak megfelelően

4. SWOT-analízis

Erősségek

- **Analóg gyűjteményének kulturális értéke** A Déri Múzeumban található digitalizálандó dokumentumok a magyar kulturális örökség fontos dokumentumai. A gyűjteményünk alapvető forrása a különböző szintű, formális és nem formális oktatási/tanulási tevékenységnek.
- **Meglévő digitális gyűjtemény.** A meglévő digitális gyűjtemények mennyisége kevés: Déri György népművészeti gyűjteményének egy rész és a Gondy-Egey fényképgyűjtemény. Előnyük viszont, hogy egységet képeznek ill. az utóbbi föllendítette a helyi családkutatást.

Gyengeségek

- **A digitalizáló és feldolgozó kapacitásokat a tároló- és a szolgáltatórendszerek elavultsága** miatt az elmúlt években nem lehetett egységes rendszerként működtetni. Egyértelművé vált, hogy a digitalizálás, a digitális gyűjteményfejlesztés, feldolgozás, tárolás, hosszú távú megőrzés és szolgáltatás komplex, egymásra épülő folyamatok rendszere, amelyben bármely részfolyamat gyengesége az egész rendszer működését és célját veszélyezteti.
- **Hiányos eszközpark.** A Déri Múzeum, ahogyan a többi múzeum is, érthetetlen módon kimaradt a digitális fejlesztésekből. Hiányoznak azok a korszerű eszközök, melyekkel a tárgyak megfelelő minőségű digitalizálása megtörténhetne.
- **Erőforráshiány.** Az elmúlt években több szempontból sem volt elegendő erőforrás a feladatok elvégzésére. Egyrészt nem álltak rendelkezésre megfelelő informatikai eszközök, másrészt hiányzott a személyi erőforrás is. Az új és egyre

szaporodó feladatokat nem lehetett megoldani az erőforrások átcsoportosításával.

- **Tapasztalat hiánya.** Mivel a fenti okok miatt kevés való digitalizálás történt, ezért hiányzik a munkatársak tapasztalata, ami majd képzésekkel lehet segíteni.

Lehetőségek

- **Közigyűjteményi Digitalizálási Stratégia.** A Közigyűjteményi Digitalizálási Stratégia lehetőséget teremt a prioritások meghatározásában, a múzeumi digitalizálás és az oktatás kapcsolatának megteremtésére. Szükséges nagyobb felhasználói élményt nyújtó tematikus, az oktatásban igényeinek megfelelő környezetek kialakítása.
- **Az internethasználat bővülése.** Az internethasználat hazai és világméretű bővülése lehetőséget, egyszerre új kihívásokat is jelent, mivel új igények és új versenytársak jelennek meg.
- **Digitális kompetenciák fejlődése.** A „digitális bennszülöttek” számának növekedése a digitális kompetenciák természetes növekedését jelent, de egyúttal magasabb szintű, összetettebb használati igényeket is.

Veszélyek

- **Informatikai erőforrások.** A „digitális korszak” alapja a digitális kódolású információk értelmezésére képes eszközpark megléte és folyamatos fejlesztése. Önmagában a szinten tartás sem elégséges, hanem a társadalmi igényekhez igazodó folyamatos fejlesztés szükséges.
- **Humán erőforrások.** A társadalmi elvárásoknak megfelelő komplex adatkezelő és szolgáltató rendszerek egyre több és kifinomultabb adat rögzítését követelik meg. Az adatrögzítés jelentős számú, különböző kompetenciákkal rendelkező humán erőforrás bevonását igényli. Ezek elmaradása, akár mennyiségi, akár minőségi tekintetben veszélyezteti a modern múzeum működését.

A technológiai változások nyomon követése és a módszertani anyagok folyamatos karbantartása munkaigényes és csak jól képzett szakemberekkel megvalósítható meg.

- **Elavulás.** A digitalizálási technológia fejlődésével a módszertani anyagok viszonylag gyors elavulásával kell számolnunk.

Vízió

A Déri Múzeum digitalizálási tevékenysége meg kell, hogy feleljen a múzeum küldetésének, a magasabb szintű stratégiai céloknak és a társadalmi, valamint szakmai elvárásoknak. Ezeknek megfelelően ki kell építeni egy olyan digitalizálási kapacitást, amellyel a Déri Múzeum képes mennyiségben és minőségben előállítani az elvárásoknak megfelelő digitális másolatokat. A mennyiség mellett biztosítani kell, hogy a digitális másolatok megfelelő minőségűek legyenek. Ez csak fejlett, a minőségi és mennyiségi elvárásoknak megfelelő eszközökkel lehetséges. A Déri Múzeum digitalizálási stratégiája abban esetben valósítható meg, amennyiben rendelkezésre állnak a szükséges eszközök és humánerőforrás.

Debrecen, 2023. február 3.

Készítette:

Dr. Lakner Lajos

tudományos igazgatóhelyettes

Dr. Angi János
igazgató

**DEBRECEN MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
NYÍLT PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA
a Zenei Támogatási Program keretein belül**

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a debreceni zenei élet fejlesztése, a helyi amatőr zenei előadók és együttesek támogatása céljából pályázatot ír ki az alábbi kategóriákban:

1. Könnyűzenei hangfelvételek készítésének és megjelentetésének támogatása
2. Könnyűzenei videoklipek készítésének és megjelentetésének támogatása

1. KÖNNYŰZENEI HANGFELVÉTELEK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS MEGJELENTETÉSÉNEK TÁMOGATÁSA

- a) A pályázati kategória célja, hogy Debrecen zenei palettáját színesítő színvonalas, új könnyűzenei hangfelvételek jelenjenek meg és ezeket terjesszék a XXI. századi zenei piac kihívásainak megfelelő platformokon.
- b) Pályázók köre: élő zenei megszólalásra (hangszeres vagy elektronikus live act) képes egy- vagy többszemélyes zenei produkciókat, zenekarokat képviselő természetes vagy jogi személyek, amennyiben a produkcióban részt vevő zenészek legalább 50%-a Debrecenben állandó lakóhellyel rendelkezik, vagy debreceni tanuló, vagy a formáció igazoltan Debrecenben található állandó próbahelyiséggel rendelkezik.
- c) A pályázati támogatás felhasználásával a pályázó által képviselt zenei produkció köteles:
 - 150.000 Ft feletti támogatás esetében legalább négy, 150.000 Ft, illetve az alatti támogatási összeg esetében legalább két, korábban meg nem jelent zeneszám professzionális minőségű rögzítését, keverését, masteringjét megvalósítani;
 - a rögzített zeneszámokat szerzői vagy lemezkiadói kiadásban album vagy minialbum (EP) formátumban közzétenni;
 - a közzététel során a közismert digitális zenei (streaming) platformokat terjesztésre használni (az album fizikai - CD, LP, USB stb. - megjelentetése támogatható, de nem kötelező);
 - az albumhoz művészi megközelítésű borítót (artwork-öt) készíteni;
 - igazolni, hogy az album megjelenéséről legalább egy rendszeresen megjelenő (frissülő) online vagy print zenei médium beszámolt;
 - igazolni, hogy a hangfelvételeken szereplő zeneművek ARTISJUS-hoz történő bejelentése megtörtént.
- d) A támogatás keretében az alábbi díjak, költségek számolhatók el:
 - hangstúdió díja;
 - keverés és mastering költsége;

- digitális zeneterjesztési platform terjesztési jutaléka vagy fix díja;
- fizikai hanghordozó (CD, LP, USB stb.) gyártási-beszerzési költsége;
- grafikai tervezés (artwork készítése);
- PR és kommunikációs költség.

e) Minimum önrész: **20%**

f) Maximálisan pályázható összeg egy pályázatban: **300.000,- Ft**

2. KÖNNYŰZENEI VIDEOKLIPEK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS MEGJELENTETÉSÉNEK TÁMOGATÁSA

- a) A pályázati kategória célja, hogy Debrecen zenei palettáját színesítő színvonalas, új könnyűzenei videoklipek jelenjenek meg és ezeket terjesszék a XXI. századi zenei piac kihívásainak megfelelő platformokon.
- b) Pályázók köre: élő zenei megszólalásra (hangszeres vagy elektronikus live act) képes egy- vagy többszemélyes zenei produkciókat, zenekarokat képviselő természetes vagy jogi személyek, amennyiben a produkcióban részt vevő zenészek legalább 50%-a Debrecenben állandó lakóhellyel rendelkezik, vagy debreceni tanuló, vagy igazoltan Debrecenben található állandó próbahelyiséggel rendelkezik.
- c) A pályázati támogatás felhasználásával a pályázó által képviselt zenei produkció köteles:
 - professzionális minőségű, művészi koncepcióval rendelkező videoklip készítésére vagy készíttetésére olyan hangfelvételhez (zeneszámhoz), amely igazolhatóan **2023. január 1-jét** követően készült;
 - az elkészült videoklip közismert internetes videó streaming platformokon történő terjesztésére;
 - igazolni, hogy a videoklip megjelenéséről legalább egy rendszeresen megjelenő (frissülő) online vagy print zenei médium beszámolt;
 - igazolni, hogy a videoklipben szereplő zenemű ARTISJUS-hoz történő bejelentése megtörtént;
 - a Debrecen Rock 60 logó megjelenítésére a videoklipben.
- d) A támogatás keretében az alábbi díjak, költségek számolhatók el:
 - videófelvétel készítésének díja;
 - vágás, digitális utómunka készítésének díja;
 - audiovizuális eszközök kölcsönzésének díja;
 - jelmezek és díszlet kölcsönzésének díja;
 - helyszínbérleti díj;
 - PR és kommunikációs költség.

e) Minimum önrész: **20%**

f) Maximálisan pályázható összeg egy pályázatban: **300.000,- Ft**

A PÁLYÁZAT BEADÁSÁNAK HATÁRIDEJE:

2023. április 30.

A pályázati felhívás letölthető a <http://www.debreceen.hu/hu/debreceeni/osztondijak-palyazatok/> elérhetőségről.

Pályázni kizárólag az alábbi linken megadott online adatlapon lehet:

<https://demki.hu/debreceenihangfoglalopont/?fbclid=IwAR1PemF2nCfV9RfpJlXHCYwjRUPYTheDIFL27jCuDSAlcDfnBjWgcF6TY8>

Magánszemély részére folyósított támogatás összevonandó adóalapba tartozó egyéb jövedelemnek minősül, ezért abból a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény értelmében adóelőleget kell levonni.

A pályázatok online kitöltésével kapcsolatos, illetve szakmai kérdésekben a DEMKI Kft. munkatársa nyújt segítséget (tel.: 06-52/532-670, email: debreceenihangfoglalopont@demki.hu hétfő-péntek: 08:00-16:00).

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

- Politikai párt vagy azokhoz szervezetenként kötődő csoport nem pályázhat.
- Nem indulhatnak pályázóként a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 6. §-ában meghatározott személyek és szervezetek.
- A pályázati felhívásnak nem megfelelő, hiányosan vagy a határidő letelte után benyújtott pályázatok nem kerülnek elbírálásra.
- Nem részesülhet támogatásban az a pályázó, aki a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által meghirdetett egyéb pályázatok esetében az elszámolási kötelezettségének a korábbi években nem tett eleget.
- A pályázat beadásakor a szervezetnek írásbeli nyilatkozatot kell becsatolni abban az esetben, ha az önkormányzati támogatás után ÁFA visszaigénylésre jogosult.
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 48/B. § (1) bekezdése alapján:
„(1) Nem lehet a támogatási jogviszonyban kedvezményezett
a) az, aki a támogatási döntést meghozta, vagy aki a támogatási döntés meghozatalában döntés-előkészítőként részt vett,
b) az, aki a támogatási döntés időpontjában a Kormány tagja, államtitkár, közigazgatási államtitkár, helyettes államtitkár, megyei közgyűlés elnöke, főpolgármester, polgármester, regionális fejlesztési ügynökség vezető tisztségviselője,
c) az a) és b) pont szerinti személlyel közös háztartásban élő hozzátartozó,
d) a nyilvánosan működő részvénytársaság kivételével – az a) és b) pont szerinti személy tulajdonában álló gazdasági társaság,
e) az állam, a helyi önkormányzat, illetve a köztisztviselő legalább 50%-os közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő gazdasági társaság, valamint a sportegyesület és a sportszövetség kivételével - az olyan gazdasági társaság, alapítvány, egyesület, egyházi jogi személy vagy szakszervezet, illetve ezek önálló jogi személyiséggel rendelkező olyan szervezeti egysége, amelyben az a)-c) pont szerinti személy vezető tisztségviselő, az alapítvány kezelő szervének, szervezetének tagja, tisztségviselője, az egyesület, az egyházi jogi személy vagy a szakszervezet ügyintéző vagy képviselői szervének tagja.”
- A támogatásokról – az illetékes szakszövetség véleményezését követően – a polgármester dönt, azonban alapítványok esetében a támogatási döntést a Közgyűlés jogosult meghozni.
- Támogatás esetén rendezvényeken, kiadványokon, könyveken, reklám és PR anyagokon, média megjelenéseknél kérjük, tüntesse fel, hogy „Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának támogatásával a Zenei Támogatási Program keretében került megvalósításra”.
- A pályázók a döntésről minden esetben értesítést kapnak. A döntés ellen jogorvoslatnak helye nincs. Sikeres pályázat esetén a pályázóval az önkormányzat támogatási szerződést köt, mely tartalmazza az elnyert támogatás összegét, a támogatás átutalásának határidejét és az elszámolásra vonatkozó kötelező jellegű előírásokat. Amennyiben a támogatott jogosulatlanul veszi igénybe a támogatást, köteles a támogatás összegét és annak kamatait visszafizetni.

**Zenei Támogatási Programra beérkezett pályázatok értékelésének szempontrendszere
2023. évben**

Az 1-2. kategóriák esetében egyaránt

- a zenekar, előadó aktivitása, jelenléte a városi és adott esetben az országos zenei életben;
- a zenekar, előadó tudatos megközelítése, kidolgozott és átgondolt projektterve, illetve működési terve az elkövetkező időszakra;
- a zenekar által beküldött legalább 2 db zeneszám minősége, egyedisége.